

Laanilan kansakoulun rakennushistoriaselvitys 15.8.2018

Laanilan kansakoulun rakennushistoriaselvitys 15.8.2018

SISÄLLYSLUETTELO

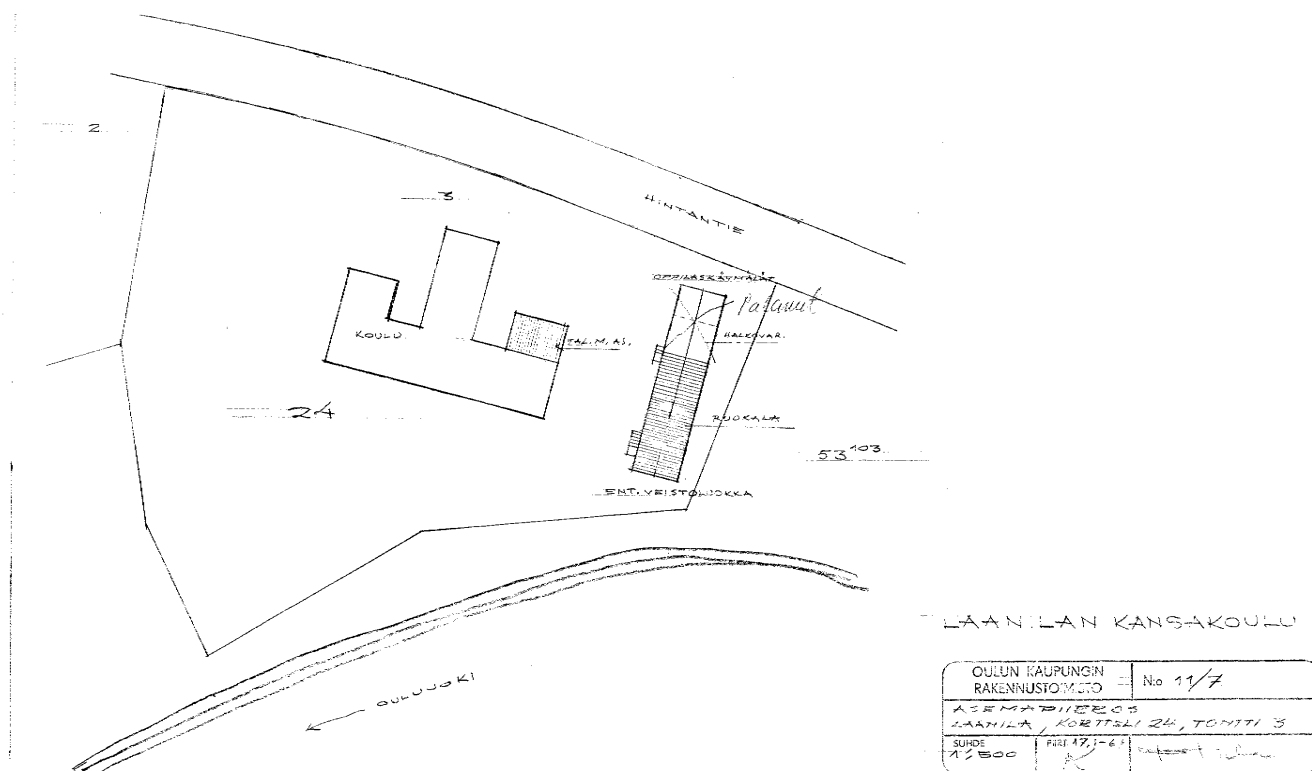
1. JOHDANTO JA PERUSTIEDOT.....	6
2. YMPÄRISTÖN JA KIINTEISTÖN KUVAUS.....	7
3. ASEMAKAAVALLINEN TARKASTELU.....	7
4. OULUN JA OULUJOEN KANSAKOULUT.....	9
5. MAALAIKOULUJEN MALLIPIIRUSTUKSIA.....	9
6. LAANILAN KANSAKOULUN RAKENNUS.....	10
7. LAANILAN KANSAKOULU 1910-LUVULLA	12
8. LAANILAN KANSAKOULU 1920-LUVULLA.....	13
9. LAANILAN KANSAKOULU 1930-LUVULLA.....	14
10. LAANILAN KANSAKOULU 1940-LUVULLA.....	17
11. LAANILAN KANSAKOULUSTA KANSALAIKOULU.....	24
12. NOKKALAN KOULUN VAIHEITA 1960-LUVULTA ALKAEN.	25
13. NOKKALAN KOULUN PERUSKORJAUS 1987-88.....	27
14. NOKKALAN KOULUN NYKYINEN KÄYTTÖ.....	29
15. SÄILYNEISYYSKAAVIO.....	30
16. ARVOT.....	33
17. JOHTOPÄÄTÖKSET.....	36
18. KIRJALLISUUS- JA LÄHDELUETTELO.....	37

1. JOHDANTO JA PERUSTIEDOT

Laanilan vanha kansakoulu rakennettiin Nokkalan männikköön vuonna 1904. Koulu on tänä vuonna 114-vuotias. Koulurakennuksen pihapiiriin kuuluu koulun lisäksi veistoluokka/ruokala -rakennus, joka on rakennettu 1946. Päärakennus on hirsirakenteinen ja ruokalarakennus puurakenteinen. Päärakennuksen arkkitehtia ei ole mainttu, mutta ruokalarakennuksen on suunnitellut Oulun ensimmäinen kaupunginarkkitehti Martti Heikura. Kohde kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin (MRKY 2015).

Päärakennuksen kerrosala on noin 540 kem² Päärakennuksessa on salin lisäksi kaksi isompaa luokkahuonetta ja kaksi pienempää luokkahuonetta. Rakennuksessa on wc-tilat ja entinen opettajanhuone sekä talonmiehen asunto. Päärakennuksessa toimii arkkitehtitoimisto PAVE Arkkitehdit Oy. Ruokalarakennuksen kerrosala on noin 135 kem² Ruokala on bänditilana. Tontin pinta-ala on 5740 m².

Rakennushistoriaselvityksen on laatinut Riikka Lumme PAVE Arkkitehdit Oy:stä. Kohteessa on meneillään kaavamuutosprosessi, jonka pohjaksi rakennushistoriaselvitys on laadittu.

Laanilan kansakoulun asemapiirustus vuodelta 1968. Oulun Tilakeskuksen arkisto.

2. YMPÄRISTÖN JA KIINTEISTÖN KUVAUS

Laanilan vanha kansakoulu on vaaleansiniseksi maalattu puuverhottu hirsirakennus. Kohteessa on harjakatto. Päätysten harjat ovat poikittain pitkää harjalinjaa vasten. Ikkunoiden ja kulmien vuorilaudat on maalattu valkoisiksi. Ruokalarakennus on harjakattoinen punaiseksi maalattu lautarakenteinen kiinteistö, jonka lyhyt julkisivu on Hintantietä kohti.

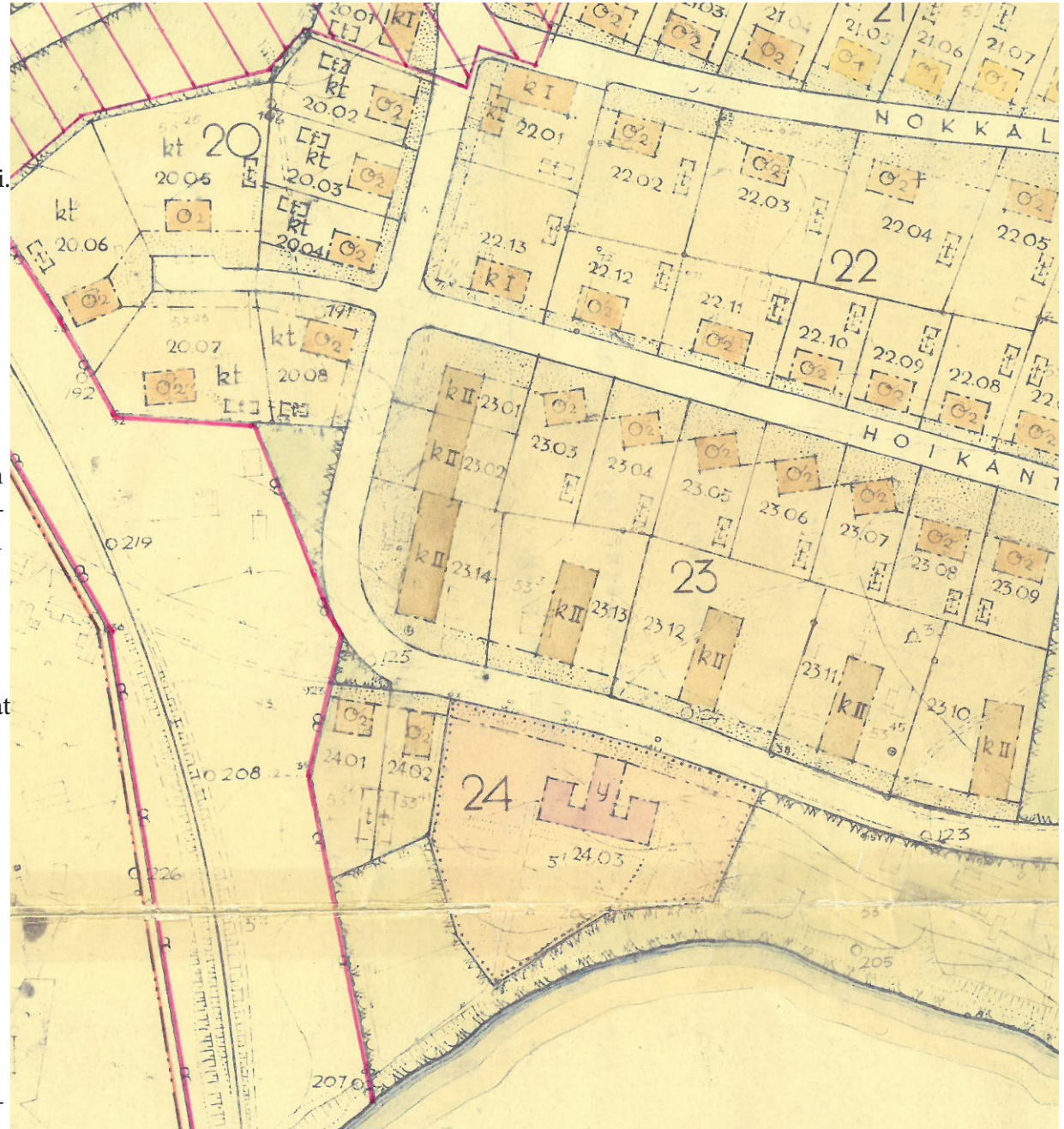
Nokkalan koulun kiinteistö sijaitsee Pakkalanrannassa. Rantakaista on nimetty oheisessa kaavassa Pakkalanrannaksi. Koulun lisäksi rannalla sijaitsee puurakenteisia omakotitaloja sekä koulun ruokalarakennuksen välittömässä läheisyydessä puurakenteisia venevajoja. Hintantien vastakkaisella puolella (pohjoispuolella) on pääosin kolmi-kerroksisia kerrostaloja, jotka on rakennettu pääasiassa 1960-luvulla. Tietä lähimpänä olevat talot on rakennettu niin, että niiden lyhyet sivut ovat tietä kohti. Rakennusten väliin jää piha-alueita ja Kivekkään puistoalue. Rakennukset muodostavat Hintantielle yhtenäisen rytmin ja rakennukset kuuluvat selvästi samaan perheeseen, vaikka ne ovat erilaisia yksityiskohdiltaan. Kerrostalot ovat pääasiassa punatiilisiä ja ne on katettu loivalla harjakatolla.^a

3. ASEMAKAAVAALLINEN TARKASTELU

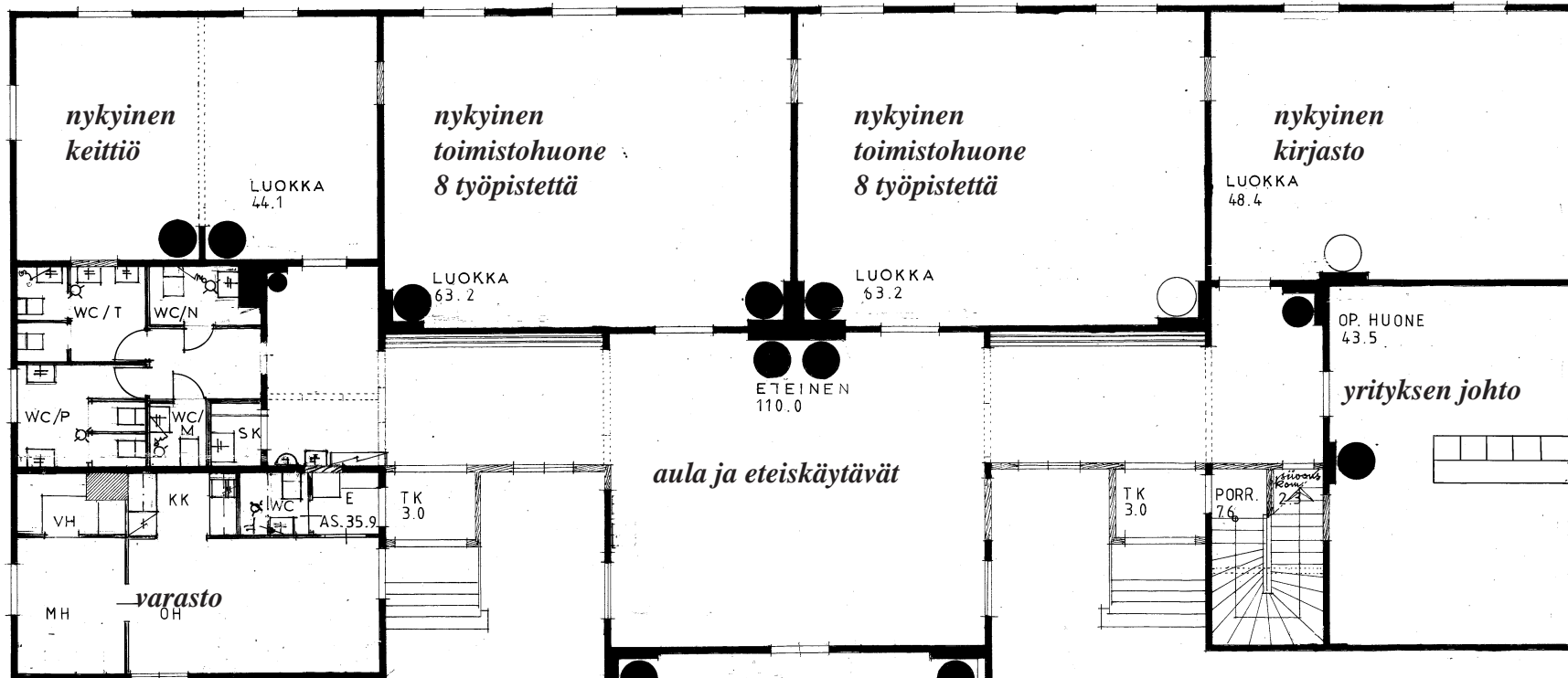
Laanilan vanhan kansakoulun osalta on voimassa edelleen alueen ensimmäinen asemakaava, joka on vahvistettu sisäasianministeriössä 28.12.1951.

Koulun kohdalla on merkintä y, joka tarkoittaa yleisen rakennuksen likimääräistä paikkaa tarkoittava rakennusala, jota ei vahvisteta. Piharakennusta (uusi veistoluokka, myö-

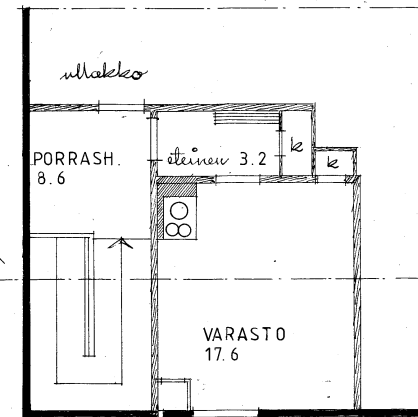
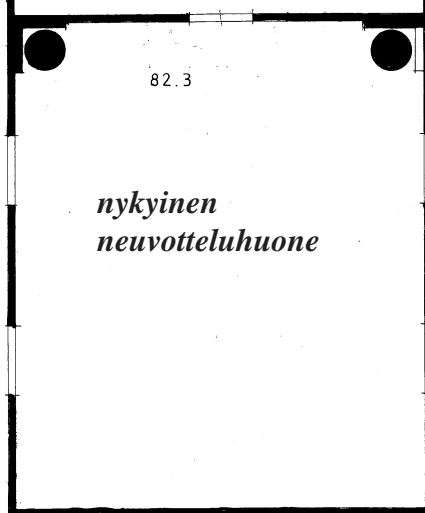
^a Kempainen 2004, s. 61.

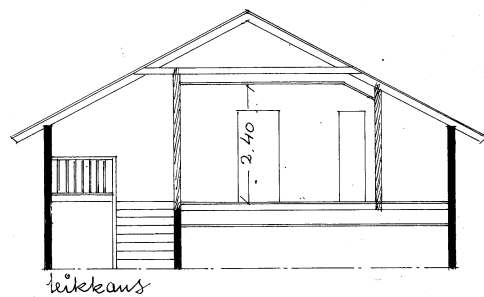
Ote Taka-Tuiran asemakaavasta (vahvistettu 28.12.1951). Kaava on alueen ensimmäinen asemakaava ja vielä voimassa. Oulun Asemakaavoituksen arkisto.

POHJA 1:100

PIIRUSTUS TARKISTETTU 10.12.1979 (TL)
OULUN KAUP. RAKENNUS-TOIMISTO 66A
26.4.1945

NOKKALAN KOULU HINTANT 18

Laanilan kansakoulun pohjapiirustus ja leikkaus vuodelta 1945. Piirustusta täydennetty 1979. Piirustus on ollut myös vuosina 1987-88 tehdyn peruskorjauksen pohjana. Oulun Tilakeskuksen arkisto. Piirustukseen on merkitty huoneiden nykyinen (2018) käyttötarkoitus.

hemmin ruokalarakennus, vuodelta 1946) ei ole merkitty kaavaan.

Tällä hetkellä on menossa asemakaavamuutos (vuonna 2018), joka koskee koulun tonttia ja sillä sijaitsevia rakennuksia.

4. OULUN JA OULUJOEN KANSAKOULUT

Oululla oli koulutuskaupungin maine 1800-luvun lopulla.¹ Kansakouluopetus sai alkunsa Oulussa vuonna 1874. Oppivelvollisuus astui voimaan vasta 1920-luvun alussa, mutta vuonna 1900 Oulussa oli kansakoululaisia 1400 ja opettajia 33.² Laanilan koulua ei ollut vielä rakennettu ja sen tonttikiin kuului Oulujoen maalaiskuntaan. Oulujoen maa laiskunnan ensimmäinen kansakoulu, Oulunsuun kansakoulu, perustettiin 20.10.1873.³

5. MAALAISSKOULUJEN MALLIPIIRUSTUKSIA

Maalaiskouluille laadittiin kansallisia mallipiirustuksia, joiden luonnokset olivat laatineet G.E. Asp ja Josef Stenbeck. Lopulliset piirustukset laadittiin Rakennushallituksessa. Vuonna 1892 ilmestyi ensimmäinen suomalainen kokoelma nimellä ”Mallipiirustuksia kansakoulurakennuksia varten maalla”. Kokoelmaa kuului 36 erilaista piirustusta työohjeineen ja määräyksineen. Vuonna 1896 tuli yleinen kansakoulu-uudistus ja mallipiirustuksia kritisoitiin ankarasti. Piiritarkastajien vuonna 1900 pitämässä kokouksessa pidettiin uusien mallipiirustusten laatimista välttämätömänä. Tarkastajat asettivat normeja ilman piirustuksia, joita koulurakennusten tuli täyttää. Luokkahuoneen mini-

1 Huttunen 1974, s. 24.

2 Satokangas 2005, s. 95.

3 Sanomalehti Kaleva 3.6.1923. Artikkel: Oulujoen kansakoulu 1873-1923.

4 Lilius 1982, ss. 126-127.

Laanilan kansakoulun kasvimaa, kuva Pohjois-Pohjanmaan museon kuva-arkisto.

Sanomalehti Kalevan n:o 124 artikkeli 3.6.1923 Oulujoen kansakoulu 1873-1923. Oulun pääkirjaston mikrofilmiarkisto.

mikoko olisi oltava 90 m², veistosalin 46 m² ja oppilaseteisen 24 m². Huonekorkeuden tuli olla 4 metriä. Miesopettajalle tuli varata 120 m²:n asunto (kolme huonetta, keittiö ja eteinen) ja naisopettajalle huonetta pienempi asunto 90 m²- 100 m². Oppilaseteinen voisi toimia myös veistosalina.⁴

6. LAANILAN KANSAKOULUN RAKENNUS

Laanilan kansakoulu edustaa huonekorkeutensa (4 metriä) puolesta juuri näitä normeja. Oppilaseteinen ja veistoluokka ovat olleet sama tila. Luokkahuoneet ovat kooltaan 2 kpl 64 m² ja yksi 82 m². Opettajien asunnot rakennuksen päädyissä ovat olleet 127 m² ja 88 m². Pienemmän naisopettajan asunnon vieressä oli tupa 38 m², jossa oli leivinuuni.

1903 arkkitehti Yrjö Blomstedt vaati yksilöllisyyttä koulurakennuksiin. Hänen näkemyksensä mukaan koulutalon tuli olla sisä- ja ulkopinnoiltaan hirsinen pirtti. Myös huonekalujen tuli olla puupintaisia. Kritiikki johti uusiin pohdintoihin ja kansakoulujen rakentamiskysymyksiä pohtineen komitean mietintö valmistui 1905.⁵

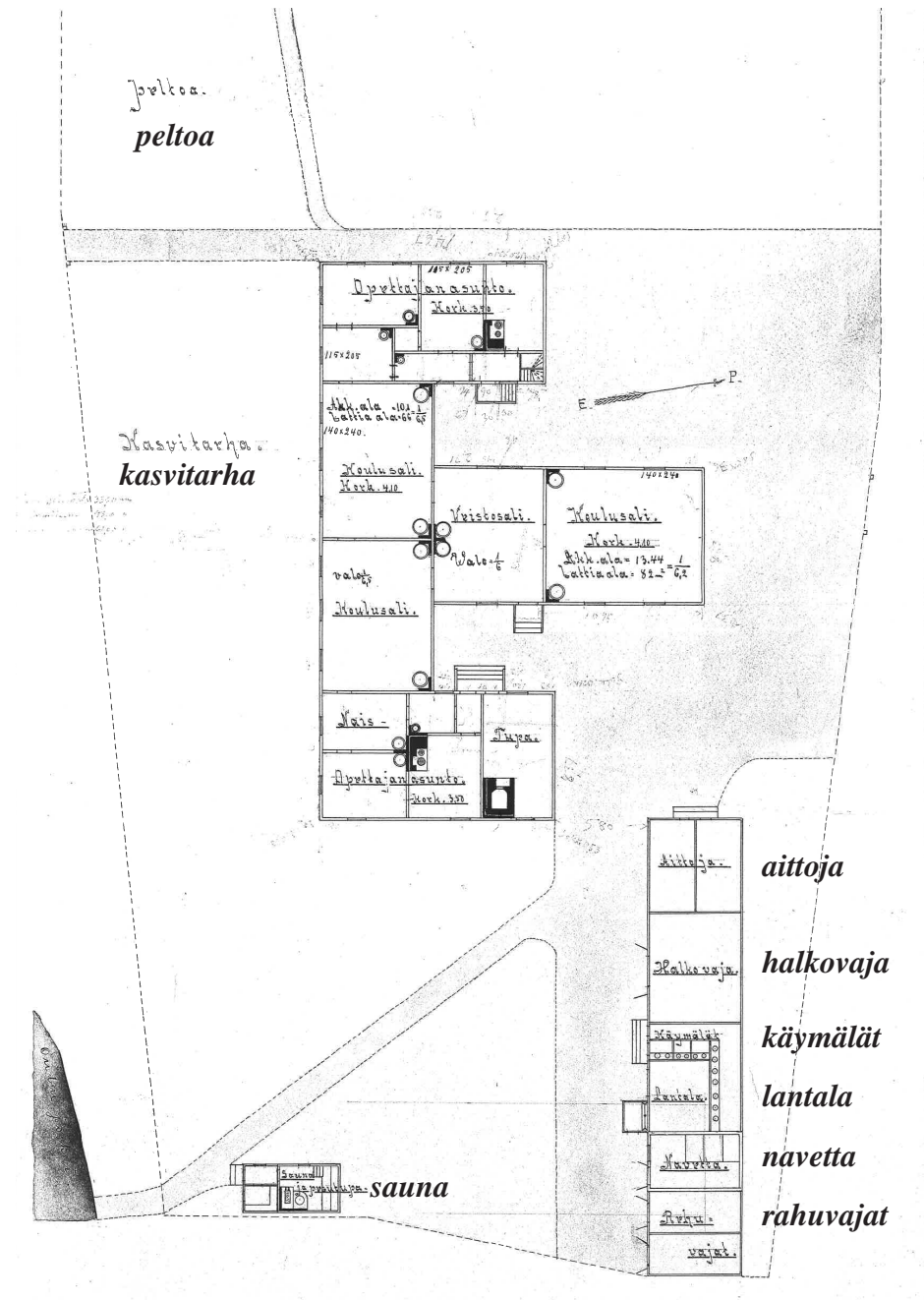
Laanilan kansakoulu on valmistunut vuonna 1904, joten sen rakentamisen aikaan Yrjö Blomstedtin kritiikki on ollut pinnalla. Laanilan kansakoulu onkin ollut hirsipintainen rakennus, joka selviää vuonna 1923 julkaistusta Kalevassa olleessa artikkelissa, jossa on ollut kuva liitteenä. Rakennuksessa on käytetty 6 tuuman hirttä, joka selviää ullakolta.⁶

Laanilan kansakoulun juuret juontavat ensin kiertokouluun ja sitten myöhemmin vuonna 1899 pysyvän koulun

⁵ Ibid., s. 127.

⁶ Keskustelu Timo Korhosen kanssa 13.7.2016

⁷ Tervonen 1999, s. 152.

Laanilan kansakoulun asema- ja pohjapiirustus vuodelta 1910. Kansakoulun tarkempi pohjapiirros sivulla 11. Oulun Tilakeskuksen arkisto.

perustamiseen. Luutnantti Reinhold Weckman aloitti koulun filantrooppisena eli hyväntekeväisyshankkeena. Koulu oli tarkoitettu pääasiassa Åströmin tehtaan maalaiskunnan puolella asuvien työläisten lapsille. Yksiopettajainen koulu liitettiin kunnan kansakouluksi vuonna 1903, kun kunnan koulupiirikysymys saatiin ratkaistua. Opettajana toimi Anna Angelin.⁷

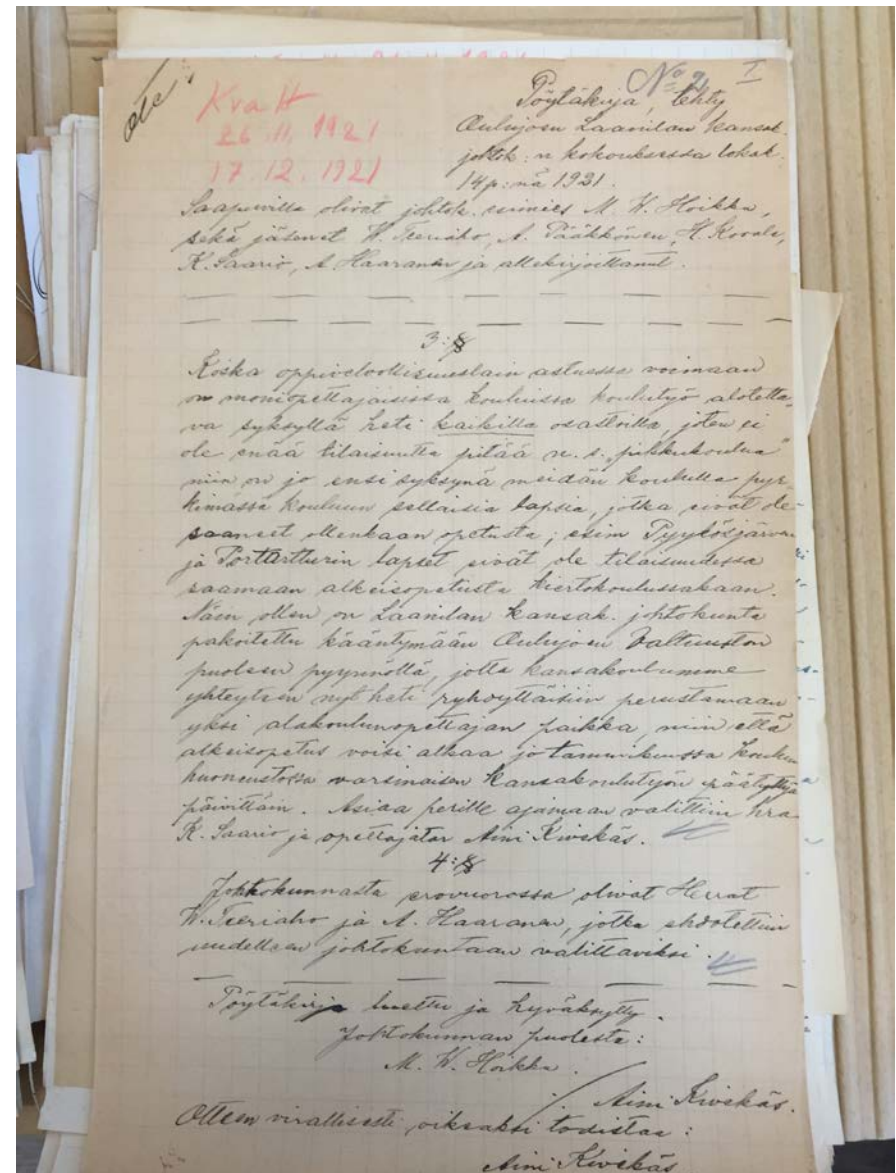
Oulujoen pohjoispuolella rautatiesillan ja moottoritiesillan välissä sijaitsevan Nokkalan torpat ja mäkituvat kuuluivat aina vuoteen 1927 Laanilan kruununtilaan. Vuonna 1926 tuli voimaan laki, joka mahdollisti valtion virkatalojen mailla olleiden torppien ja mäkitupien lunastamisen. Lain seurauksena Laanilan kruununtila lohkottiin.

Laanilan kansakoulun viereinen Alalaanilan kaupunginosa liitettiin Ouluun vuonna 1905. Oulujoen maalaiskunta oli rakennuttanut 100 000 markkaa maksaneen Laanilan kansakoulun myös Alalaanilan asukkaiden lapsille ja olivat nyt tyytymättömiä, koska velkaa oli vielä 71 173 markkaa. He olisivat halunneet, että Oulun kaupunki olisi lunastanut koulun itselleen. Näin ei kuitenkaan tapahtunut.⁸

Ensimmäinen piirustus, joka on laadittu vuonna 1910, esittää koulun pohja- ja asemapiirustuksen. Koulun keskimmäiseksi luokkahuoneeksi (myöhemmin voimistelusalali) merkitty tila on todennäköisesti rakennettu silloin, koska siinä on erillinen sokkeli ja seinän hirret eivät jatku yhtenäisinä (paljastuu ullakkotilassa). Rakennuksen molemmissa päissä on opettajanasunnot. Pienemmän naisopettajan asunnon vieressä on vielä opettajien yhteinen tupa, jossa on leivinuuni. Veistosali on toiminut myös eteisaulana. Rakennukseen on ollut kolme erillistä sisäänkäyntiä: Omat opettajille ja oma oppilaille. Kokonaisuuteen

⁸ Ibid., s. 127.

⁹ Keskustelu Timo Korhosen kanssa 13.7.2016

Laanilan kansakoulun johtokunnan kokouksen pöytäkirja alakoulun perustamisesta. OKA, OJKA I Ebl 2d:l.

on kuulunut pitkä tiensuuntainen piharakennus, jossa on ollut halkovaja, aittoja, käymälä, navetta, lantala ja rehu-
vaja. Tontilla on myös sijainnut kellari ja erillinen pieni
saunarakennus.⁹

7. LAANILAN KANSAKOULU 1910-LUVULLA

Toukokuun 3. 1913 Oulujoen kunnalliskokoukselle osoi-
tetusta Laanilan kansakoulun johtokunnan pöytäkirjasta
selviää, että koulun johtokunta hakee lupaa perustaa pien-
ten lasten kansakoulu Laanilaan, koska Wärtön koulu on
niin täysi.¹⁰

Elokuun 1. päivänä 1915 on tehty pöytäkirja koulun johto-
kunnan kokouksesta, jossa pyydetään Oulujoen kun-
takousta harkitsemaan koulun tontin ostamista. Laanilan til-
lan vuokramaat olisivat tulossa uudelleen järjestettäväksi
ja koulun väki halusi varmistaa koulun tontin pysyvyyden.
He ehdottivat myös palkkaamaan henkilön, joka huolehtisi
palstasta koulun etujen mukaisesti, jos maan ostaminen ei
tule kyseeseen. Maapalstojen lunastus liittyy vuoden 1918
Torpparilakiin sekä vuonna 1922 säädettyyn asetuslakiin,
Lex Kallioon.¹¹

Vuonna 1918 Laanilan koulu sai sähkövalot. 27.9.1918
päivätyssä laskussa on eritelty kaikki johdot ja osat, joita
asennukseen on tarvittu.¹² Oulujoen kunnassa koulu sai
sähkön ensimmäisten joukossa.¹³

Oulun kaupungin kunnalliskertomuksen kansakoululiit-

10 OKA, OJKA I Ebl2d:l.

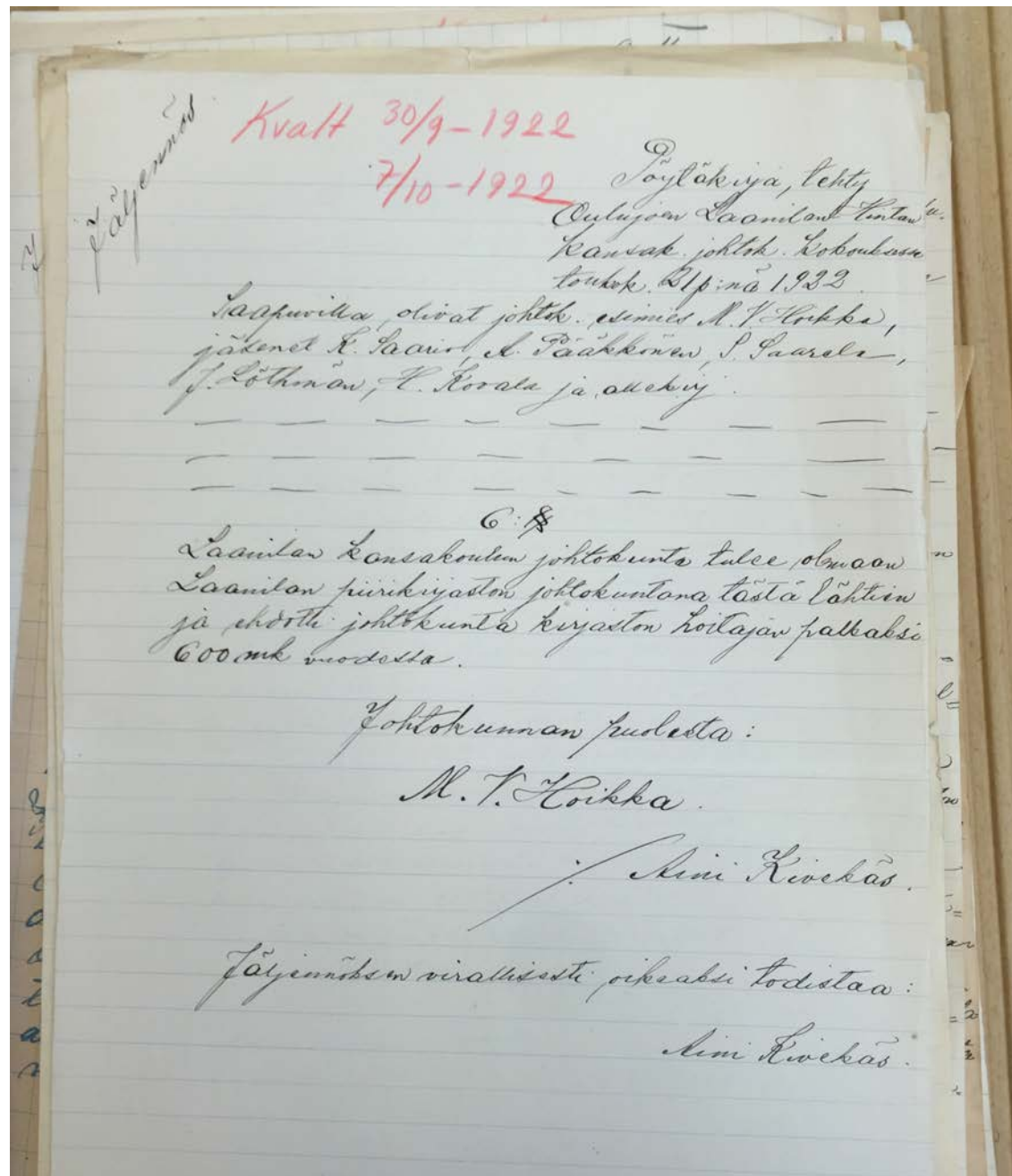
11 Ibid.

12 Kempainen 2004, s.16.

12 OKA, OJKA I Ebl 2d:l.

13 Tervonen 1999, s. 283.

14 Oulun kaupungin kunnalliskertomus vuonna 1950, liite kansakoululaitok-
sen toiminnasta, s. 38.

Laanilan kansakoulun johtokunnan kokouksen pöytäkirja piirikirjaston perustamisesta Laanilan kan-
sakoulun yhteisen 21.5.1921. OKA, OJKA I Eb12d:l

teestä selviää, että oppilaat ovat syöneet luokkahuoneissa vielä 1950-luvulla.¹⁴ Koulun keittola on toiminut saunassa. 27.9.1918 koulun opettaja Aini Kivekäs on lähestynyt Oulujoen kunnalliskokousta ja kysynyt, voisiko kouluun perustaa keittolan. Hanketta ei ole ilmeisesti saatu vietyä eteenpäin, koska opettaja Lauri Järvi muistelee vuonna 1974 opettaja aikojaan Laanilan koulussa 1920-1930-luvuilla: ”Laanila-Hintan koulupiiri, kuten nimi siihen aikaan kuului, oli tyyppillistä esikaupunkiasutusta. Kodit olivat vähävaraisia ja lasten koulunkäynti oli hyvin monelle mahdollista vain koulun vaatetusavustuksen ja kouluruokailun turvin. Saunan muuripadassa Pietikäisen rouva keitti hyvää puuroa ja lihaperunasoppaa. Lauantaisin oli pata taas omassa tarkoituksessaan. Kipakka saunan löyly desinfioi yhtä hyvin ”koulukeittolan” kuin saunankin kellolliseksi kumpaankin tarkoitukseen”¹⁵

8. LAANILAN KANSAKOULU 1920-LUVULLA

Laanilan kansakouluun perustettiin piirikirjasto, joka selviää 21.5.1922 päivätyistä kirjeistä kuntakokoukselle.¹⁶ Samana vuonna kouluun on perustettu alakoulu, jota on suunniteltu ainakin vuodesta 1913 saakka.¹⁷

22. elokuuta 1923 koulun johtokunta on hakenut lupaa Oulujoen kunnanvaltuustolta laittaa pihalle sähkövalo. Koululaiset opiskelivat kahdessa vuorossa ja jälkimmäisen vuoron oppilaat joutuivat olemaan pimeydessä illalla.¹⁸

Laanilan koulun maapalstan ostamista kunnalle on

15 Sinun kaduilla koulutie 1974, ss. 81-85.

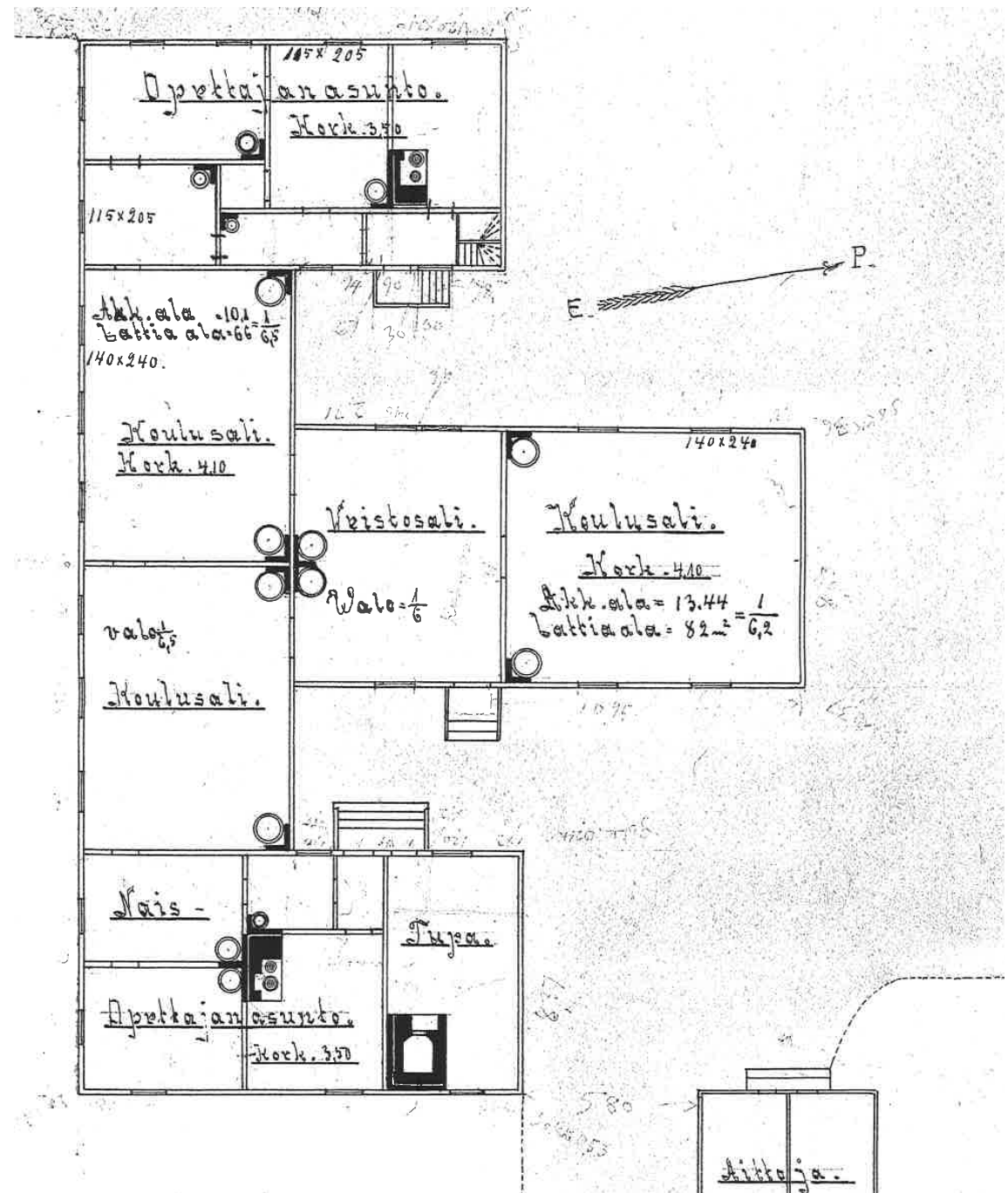
16 OKA, OJKA I Ebl 2d:l

17 Sinun kaduilla koulutie 1974, ss. 81-85.

18 OKA, OJKA I Ebl 2d:l.

19 Sinun kaduilla koulutie 1974, s. 81-85.

20 OKA, OJKA III.5 Ha:l Vuokrakirjat 1894-1931.

Laanilan kansakoulun pohjapiirustus vuodelta 1910. Oulun Tilakeskuksen arkisto.

ehdotettu 31.10.1926 laaditussa kirjeessä. 19 4.1.1929 on maapalsta vuokrattu kunnalle viideksi vuodeksi 1927-1932. Palstaan on kuulunut 0,738 hehtaaria peltoa, 0,128 hehtaaria niittyä ja 0,023 hehtaaria metsämaata, yhteensä 0,899 hehtaaria²⁰, joka tarkoittaa 8990 m². Koulun tontti on siis ollut laajempi kuin nykyisin. Nykyinen tontti on laajuudeltaan 5740 m².

23.12.1929 päivätyssä kirjeessä Lauri Järvi selvittää, miksi saunan kunnostus tuli niin kalliiksi. Sauna oli rapautunut pahoin ja mm. likavesiviemärin perustaminen oli vienyt varoja. Aiemmin likavesi oli laskenut saunan taakse yleiselle tielle.²¹ Nykyisin saunarakennusta ei ole enää olemassa ja se on purettu vuonna 1946 rakennetun veistoluokan alta pois.²²

9. LAANILAN KANSAKOULU 1930-LUVULLA

20.3.1930 koulun keittolaa pyydetään siirtämään saunan pesutuvalla koulun opettajien pirttiin, missä on ollut vahtimestarin asunto. Asunnossa on ollut koulun opettajien leivinuuni ja portaat vintille, joten se ei ole soveltunut hyvin vahtimestarin asunnoksi. Vahtimestarille pyydetään hankkimaan asunto koulun ulkopuolelta. Jos asunto muutettaisiin keittiöksi, leivinuunin käyttökin helpottuisi.²³

Lupa keittiön siirtämiseen on ilmeisesti saatu, koska on pyydetty tarjous H. Pukinkorvalta uusituista keittiövarusteista (uuni, liesi, keittopata). Leipomatuvan hella ja leivinuuni on ajateltu purettaviksi. Tarjous on päivätty 31.3.1930.²⁴

21 OKA, OJKA I Ebl2d:l.

22 Oulun Tilakeskuksen arkisto, rakennepiirustus veistoluokasta 30.8.1946. OKA, OJKA I Ebl2d:l.

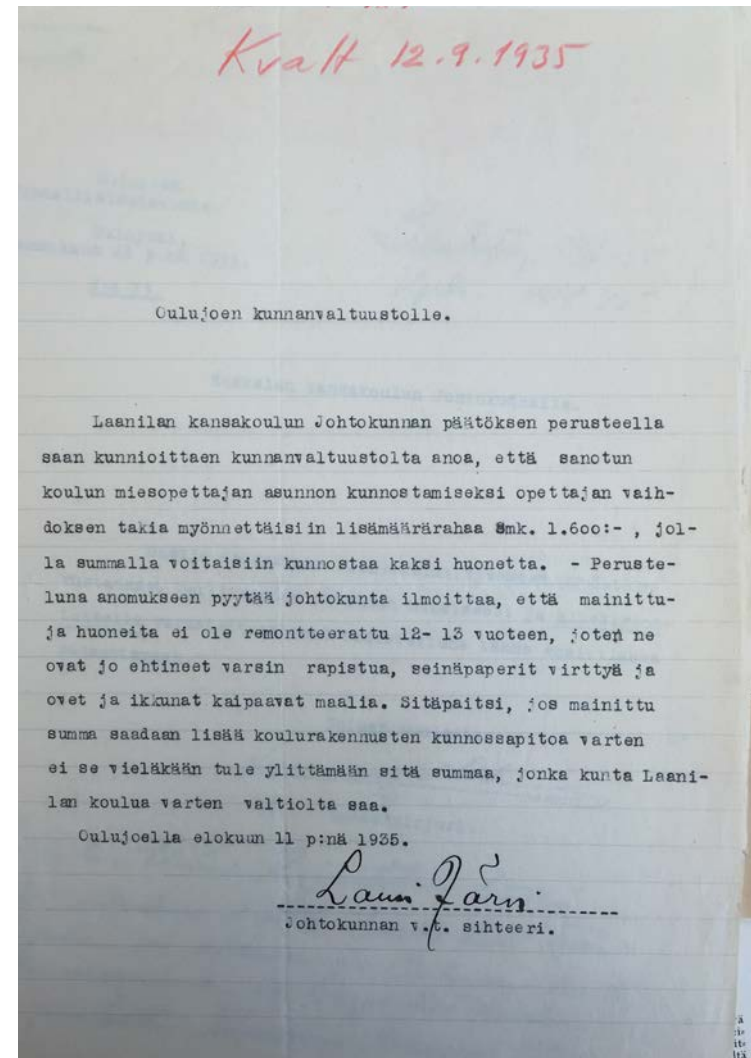
24 Ibid.

25 Ibid.

26 Ibid.

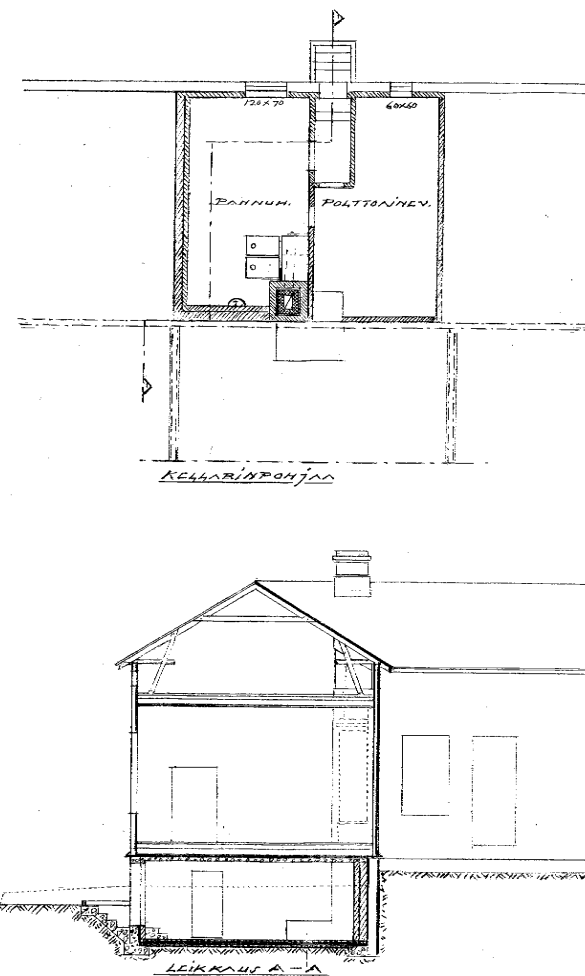
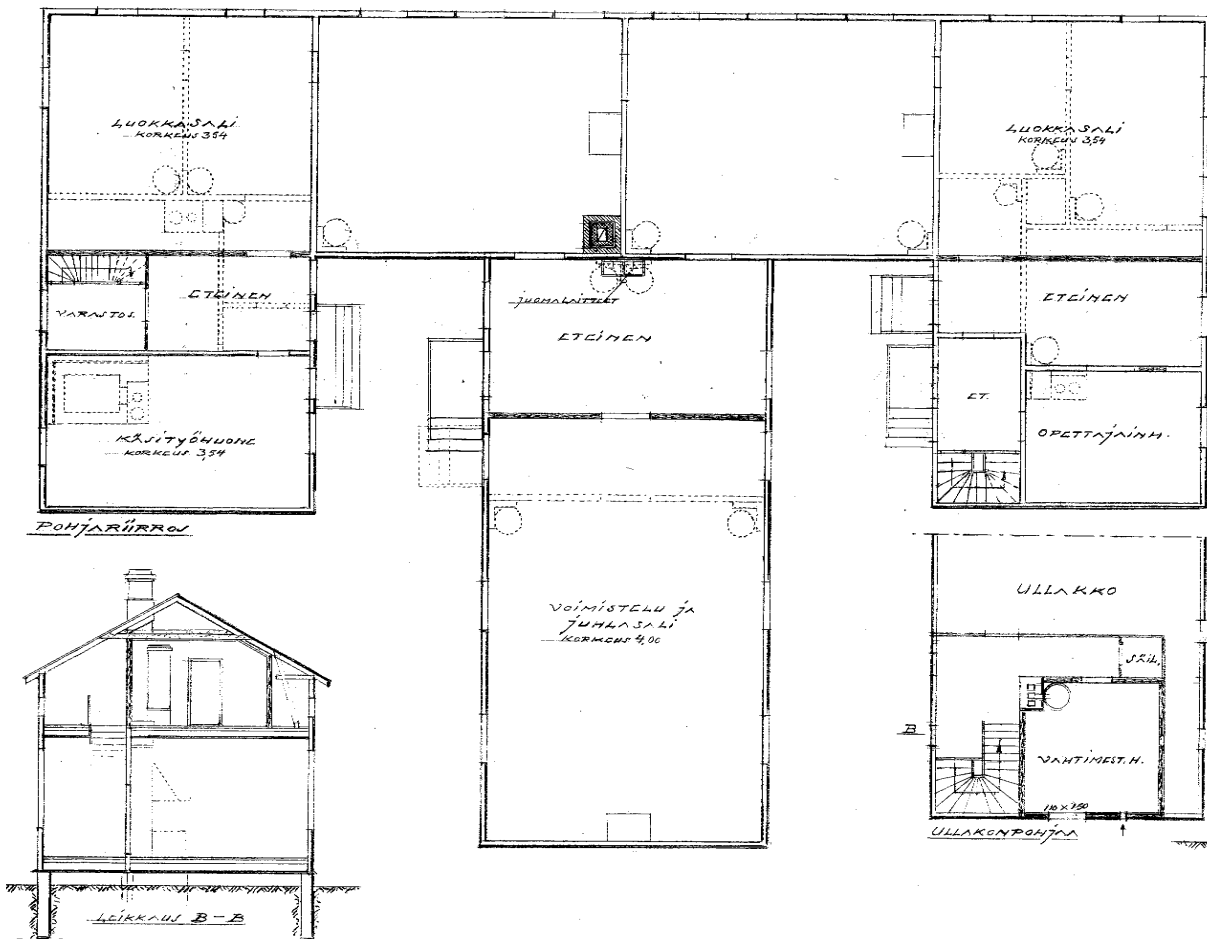
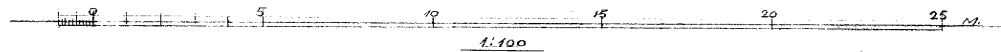

Laanilan kansakoulu vuonna 1936. Erään kansakoulussa lapsuudessaan asuneen henkilön kuvia.

Laanilan kansakoulun johtokunnan kokouksen pöytäkirja miesopettajan asunon kunnostamisesta 11.8.1935. OKA, OJKA I Ebl2d:l.

EHDOTUS MUUTOSTÖILLE LAANILAN KANSAKOULULLA OULUN KAUPUNGINRAJILLA

OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSTOIMISTOSSA 1938 1/2

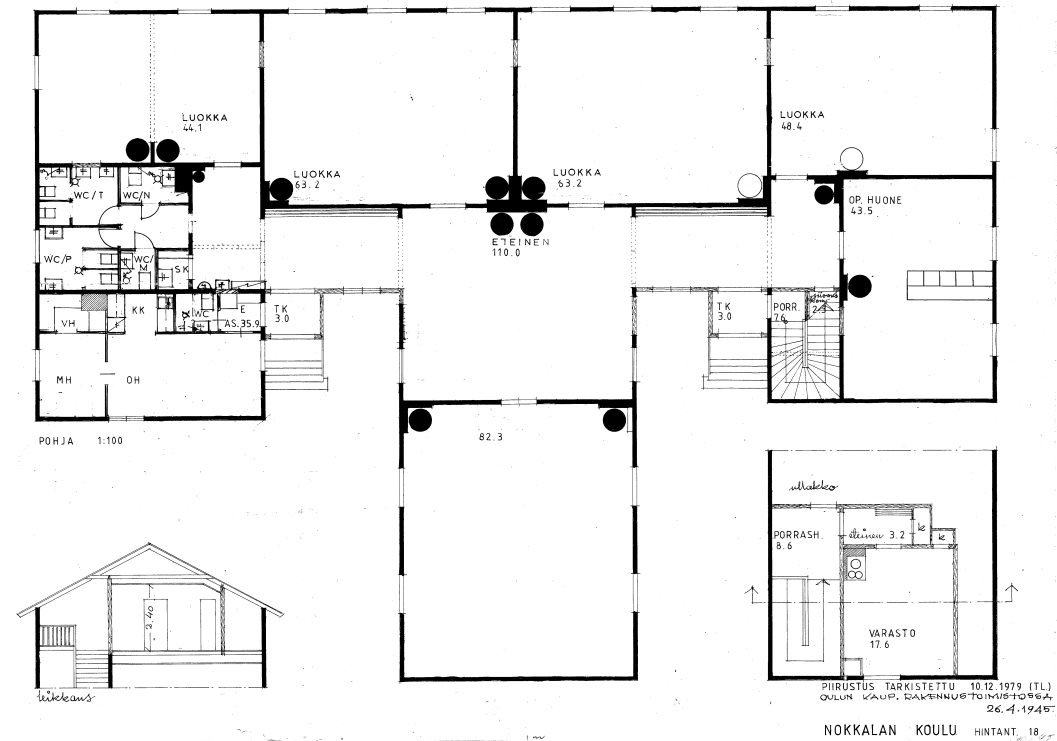
K. RYNNÄN, 1938

Laanilan kansakoulun muutostyö 1938, joka toteutui vain osittain. Oulun Tilakeskuksen arkisto.

Vuonna 1934 uusittiin sähköjohtoja ja koulun johtokunta päätti pyytää lisämäärärahaa ylittyneeseen budjettiin Oulujoen kunnanvaltuustolta.²⁵ 11.8. 1935 koulun johtokunta haki lisämäärärahaa miesopettajan asunnon kunnostamiseen. Asuntoa ei ollut kunnostettu 12-13 vuoteen ja se on käsittänyt kaksi huonetta. Tapetit olivat virtyneet ja ovet ja ikkunat kaipasivat maalia.²⁶ Asunto on sijainnut koulun itäpäädyssä.

Laanilan ja Hintan alueet liitettiin Ouluun vuonna 1938²⁷, jolloin myös Laanilan kansakoulusta tuli Oulun kaupungin koulu. Laanilan kouluun toivottiin laajennusta. Oulun kansakoulujen johtokunta päätti anoa kahden opettajan asunnon muuttamista Laanilan koulussa luokkahuoneiksi ja opetusvälinehuoneeksi 22.9.1938 pidetyssä kokouksessaan. Koulussa oli vuonna 1938 246 oppilasta. Luokkahuoneita oli kolme ja luokka-asteita kuusi (jotka sisälsivät ylä- ja ala kansakoulun).²⁸

Piirustuksessa vuodelta 1938 kouluun on suunniteltu keskuslämmitystä ja uuteen rakennettavaan kellariin pannuhuonetta ja polttoainetarastoa. Pönttöuunit on merkitty purettaviksi ja vanhoihin opettajien asuntoihin on merkitty uudet luokkahuoneet ja toiseen päähän opettajainhuone ja toiseen käsityöhuone. Ullakolle on merkitty vahtimestarin huone. Uudesta käsityöhuoneesta on merkitty leivinuuni purettavaksi (vanha tupa/pirtti). Keskellä ollut luokkahuone on suunniteltu voimistelun- ja juhlasaliksi. Siihen tehty väliseinän siirto ei ole toteutunut eikä myöskään keskuslämmitys.²⁹

Laanilan kansakoulun muutostyö 1945. Piirustuksessa myös täydennyksiä vuodelta 1979. Oulun Tilakeskuksen arkisto

27 Huttunen 1974, s. 72.

28 Oulun kaupungin kunnalliskertomus 1938, Liite: Oulun kaupungin kansakoululaitos 1938-39.

29 Oulun Tilakeskuksen arkisto, piirustus 14.6.1938.

30 Niilo Koskelan talvisota. <http://personal.inet.fi/koti/kkoskela/talsota.htm>

Niilo Koskela muistelee talvisotaa vuonna 1939. Hän yöpyi koululla luokkahuoneen lattialla oma viltti peittona. Ruokailu, jonka lotat järjestivät, oli myös koululla. Koskela muistaa olleensa kuorimassa perunoita koulun saunarakennuksessa, joka oli myös keittiönä. Tämä todistaisi sen, että koulun keittolaa ei tähän mennessä ollut siirretty itse pää koulurakennukseen.³⁰

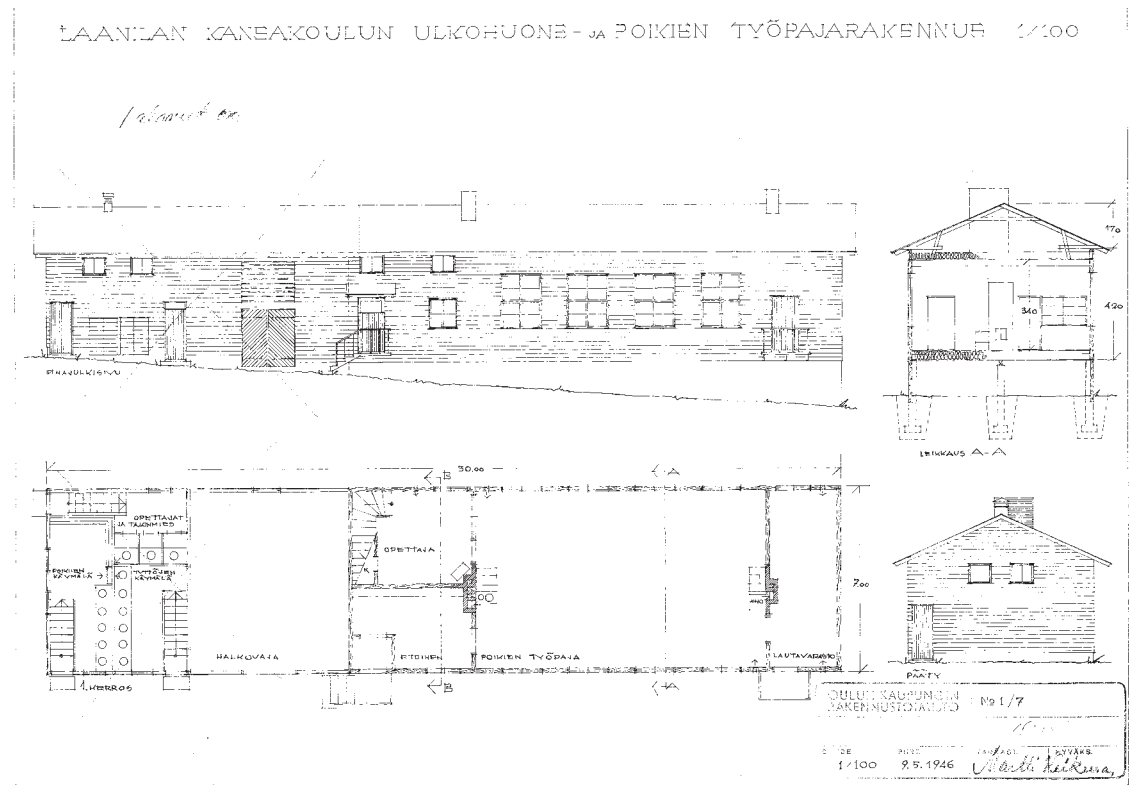
10. LAANILAN KANSAKOULU 1940-LUVULLA

26.4.1945 päiväystä piirustuksesta selviää, että koulun sisäänkäynnit uusittiin. Rakennukseen tehtiin uudet tuu likaapit ja eteisaulat yhdistettiin yhtenäiseksi tilaksi. Ullakolle johtavan portaan alle rakennettiin siivouskomero ja ullakolle rakennettiin hellahuone joko vahtimestarille tai keittäjälle. Luokkahuoneiden väliset ovet on tukittu, koska uusi yhtenäinen eteisaula mahdollisti kulkemisen huoneta lasta toiseen. Eteisauloissa on uudet ikkunat ja yksi ikkuna jo aiemmin toimineesta eteisestä on laitettu umpeen. Koulun keittiö on jälleen ehdotettu rakennuksen pätyyn opettajain- ja opetusvälinehuoneen kanssa. Luokkahuoneita tässä piirustuksessa on esitetty viisi.³¹

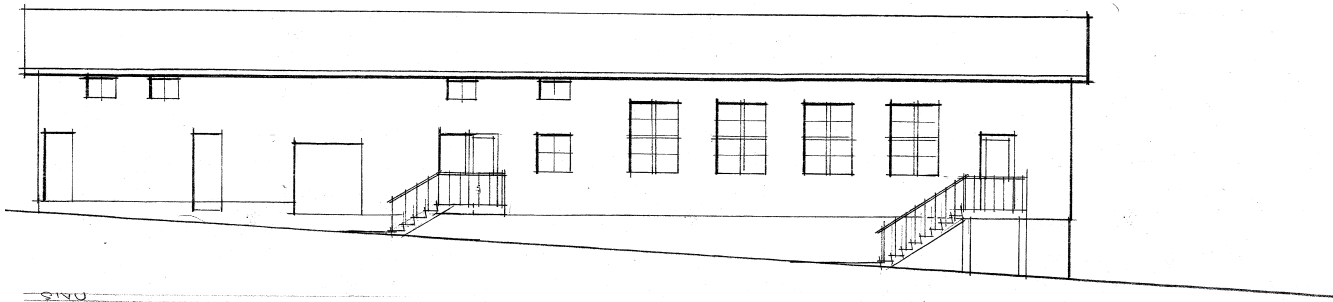
Punaiseksi maalattu ruokalarakennus, entinen veistoluokka, kuuluu koulurakennuksen kanssa samaan pihapiiriin. Rakennuksen pääpiirustukset on päivätty 9.5.1946. Rakennuksen on suunnitellut Oulun ensimmäinen kaupunginarkkitehti Martti Heikura. Rakennus on sijoitettu tontin itärajalle rajaamaan koulun pihapiiriä. Pohjaratkaisultaan rakennus on suorakaiteen muotoinen ja harjakattoinen rakennus on sovitettu joelle laskevaan rinteeseen kivijalkaa korottamalla. Joen puoleisessa päädyssä kivijalassa on perunakellari. Veistoluokan lisäksi rakennukseen kuului lautavarasto, opettajanhuone ulkokäymälä ja halkovaja.

31 Piirustus 26.4.1945. Oulun Tilakeskuksen arkisto, piirustus 26.4.1945.

32 Oulun Tilakeskuksen arkisto, piirustus 9.5.1946

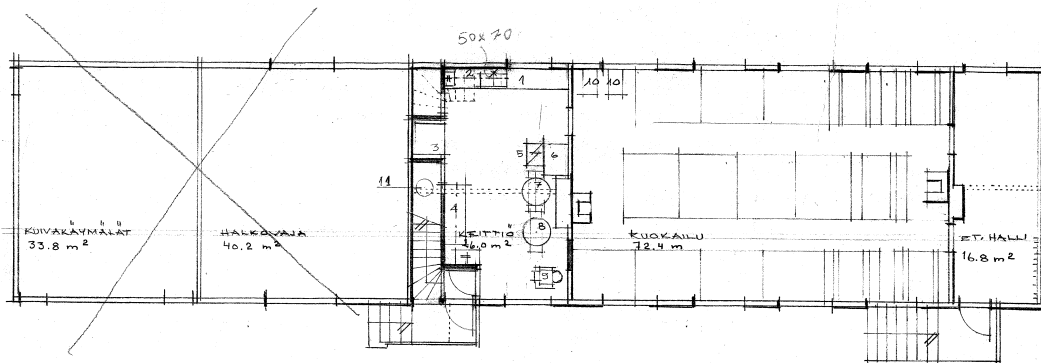
Laanilan kansakoulun perunaviljelmä, kuva Pohjois-Pohjanmaan museon kuva-arkisto.

KALUSTELUETTELO

- 1 TEEPUOTA, RUOSTEKERÄSKANLI, 3 LLAUDA
- 2 KUIVAKANNE
- 3 JÄÄKÄNTTI, 4 300LTRA
- 4 TROUPTÄÄ
- 5 PERHELIESI, 4-TASOPIKALEVYÄ
- 6 PAULINLUUNI, 3-OSAINEN
- 7 PRISTINPKKIN, ESIM. METOS-RECORD
- 8 KEITTOKATK, VANHA
- 9 TERUNAKKURIMAKONE, ESIM. SAMA 5-8
- 10 JAKEUVAUHUS
- 11 LÄMMINVESI-BOILERI, VANHA (200LTRA)

Palanut ota

PAKEMÄTTÄ NÄKYYT 18.12.67 Tilakeskus

PIIR. TARKISTETTU 10.12.1979 TL.

OULUN KAUPUNGIN RAKENNUSTOIMISTO		No
LÄMMITIN KÄYTKÖKÖN, TUURA ENT. VEISTO RUOKALAKSI		
SKALA 1/100	PIIR. 29.9.67	K.

Vanhan veistoluokan muutos ruokalaksi ja keittolaksi 1967-1968. Oulun Tilakeskuksen arkisto.

Rakennustyöohjeet

Laanilan kansakoulun entinen veistoluokka ruokalaksi.

Purkua

- ullakkohuoneen (keittiöhenkilökunnan pukeutumistilat) portaikon nousu käännetään tuulikaapista nousevaksi
- pisteviivoitettua väliseinä poistetaan siinä laajuudessa kuin välipohjan tuenta sallii.
- ovien järjestelyä kuvan mukaisesti
- pesupöydän takaa ikkuna mataloitetaan

Ulkopuoliset työt

- vesi- ja viemärijohto vedetään vanhoista linjoista. Kylmän alustan läpiviennit tehdään huolella.
- pääjohdon (sähkökaapelin) uusinta
- ulkoportaikko ruokalaan, lahokyllästetyistä lankuisista, betoniaskelman ja teräskannakkeiden varaan.

Lämmitys

- vanhat puu-uunit tarkistetaan ja käytetään varalämmitykseen
- entiset sähkölämmittimet tarkistetaan ja käytetään, mikäli mahdollista, ruok.eteisessä, keittiössä ja talonmiehen asunnossa
- ruokalaan hankitaan uudet sähkölämmittimet

Lattiat

- rikutut lattialaudat uusitaan, vanhojen lattioiden tasoisuus tarkistetaan, naulataan kovalevyt ja pintaan muovimatto
- sisäportaat tehdään lankkurungon varaan 20 m/m lastulevyistä ja pintaan muovimatto

Seinätyöt

- ulkoseinät levytetään 10 m/m lastulevyillä ja alle Arvo-muovitiivistyspahvi
- väliseiniin 2" - 4" rungon molemminpuolin 10 cm lastulevytyt

Katot:

- keittiön katto levytetään 10 cm lastulevyillä
- ruokalan ja eteisen kattojen lämpöeristeet tarkistetaan ja alapinta maalataan

Ikkunat ja ovet

- keittiössä, pesupöydän kohdalla, ikkunan sisäpuite lyhennetään ja karmia mataloitetaan
- ikkunapuitteiden kunto, lasit, saranat ja lukot tarkastetaan ja huolletaan

Laanilan kansakoulun entisen veistoluokan muutos ruokalaksi ja entisen keittolan muutos talonmiehen asunnoksi 1967-1968. Oulun Tilakeskuksen arkisto.

- ovien huolto samoinkuin ikkunain
- ruokakomeroihin hankitaan uudet (60 x 200) ovet
- sähköboilerin huoltoluukku tehdään paikalla (lämpöeristetty lautarakent.luukku)
- ulko-oviin tulee Abloy-lukot ja pumput

Kalusteet

- keittiö, 2-lohkoinen sähköliesi uunilla (Metos Major 22 B), kallistettava paistinpannu (Metos Prinse), perunainkuorimakone (Sama S-8), jakeluvaunu 3-tasoinen (KTV-75), jääkaappi (Metos A-600), lämminvesiboileri 200 ltr. (vanha), keittopata 150 ltr (vanha), pesupöytä ruostumattomalla teräskannella ja alakaapistolla, kuivauskaappi, työpöytä laminaattikannella ja alakaapistolla, seinäkaapisto, perkauspöytä ruostumattomalla teräskannella ja alakaapistolla, siivousvälinekaappi ja ruokakomerot säädettävillä hyllystöillä.
- keittiön ilmanpoisto hoidetaan alumiiniprofiilirunkoisen lasikuitumuovisen höyrykuvun kautta sähkötuulettimeilla vanhaan piippuun
- eteishallin seiniin, lakattuihin koivulankkuihin, vaatekoukkuja (Exo-619) 120 kpl
- ikkunaseiniin yhtenäiset verhotangot luikuineen

Maalaus

- ovet, ikkunat, lattialistat ja keittiökalusteet sisältä ja ulkoa lakkaöljymaalilla kiiltopinnalla.
- keittiö kokonaan, portaikko ja ruokalan ja eteishallin seinät kiiltolateksilla
- muut tilat ja kattopinnat puolihimmeällä lateksilla
- ulkoporras lahokyllästetystä puutavarasta ja pintakäsittely ympäristöään vastaava.

Talonmiehen asunto, entinen keittola

Lattiat; lämpötarkistus, kovalevyt ja Linoleum

Ulkoseinät; -"- huok. kuitulevyt ja maalaus

Väliseinät; pintaan -"- -"

Katot; lämpötarkistus ja maalaus

Kalusteet; keittiön pesupöytä (ruost.ter.kansi ja alakaapisto) ja kuivauskaappi

- WC:n istuin ja käsinpesuallas

Maalaus; ovet, ikkunat, listat ja keittiökalusteet lakkaöljymaalilla, kiiltopinta

- seinät puolihimmeä lateksi

- katot himmeä -"-

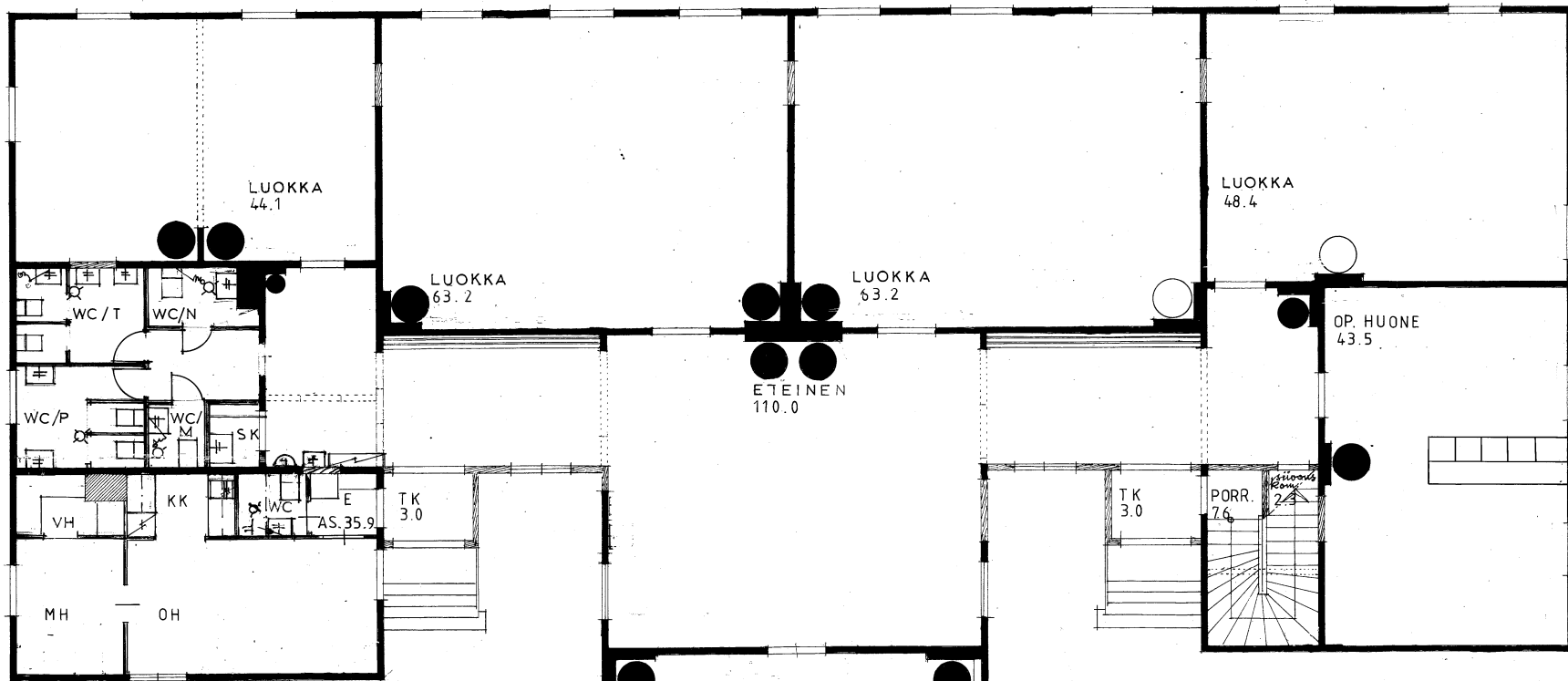

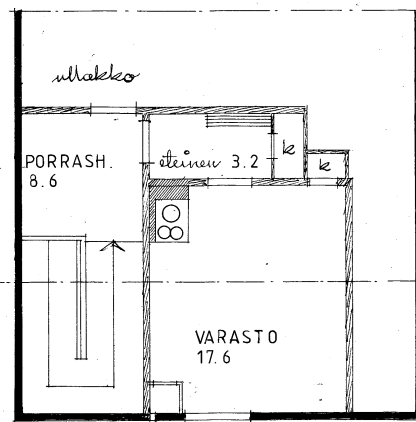
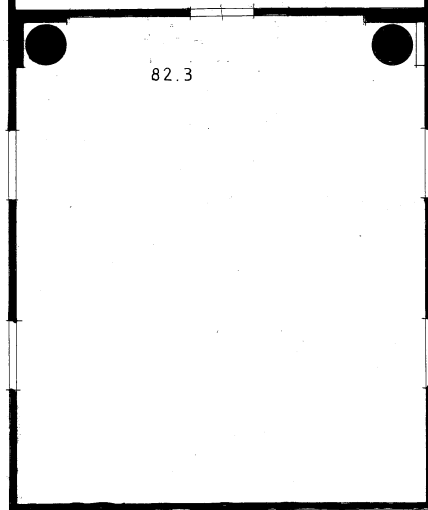
Laanilan vanha kansakoulu vuonna 1980. Kuva Pohjois-Pohjanmaan kuva-arkisto.

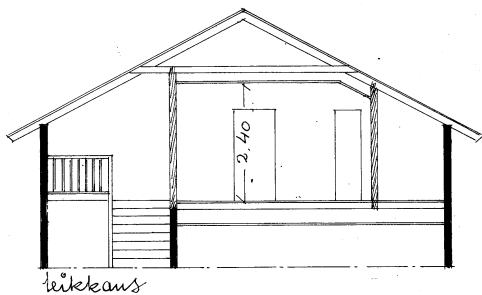
Laanilan vanha kansakoulu vuonna 1980. Kuva Pohjois-Pohjanmaan kuva-arkisto.

POHJA 1:100

PIIRUSTUS TARKISTETTU 10.12.1979 (TL)
 OULUN KAUP. RAKENNUS-TOIMISTO 26.4.1945

NOKKALAN KOULU HINTANT 18

Laanilan kansakoulun pohjapiirustus ja leikkaus vuodelta 1945. Piirustusta täydennetty 1979. Piirustus on ollut myös vuosina 1987-88 tehdyn peruskorjauksen pohjana, jolloin on rakennettu sisäWC:t ja talonmiehen asunto on kunnostettu. Oulun Tilakeskuksen arkisto.

Veistoluokkaan kuljettiin eteisen kautta.

Pitkänmallisen (tien suuntaisen) vanhan piharakennuksen paikalla on purkumerkinnät ja teksti palanut ulkokuoneraennus. Myös vanha sauna on merkitty purettavaksi uuden työpajarakennuksen alta. Tässä vaiheessa koulun keittola on siirtynyt päärakennukseen.³²

Laanilan koululla on toiminut kasvitarha. Kesällä 1951 kasvitarhassa työskenteli 35 poikaa ja 43 tyttöä. Penkkeihin kylvettiin porkkanaa, punajuurta, naurista, hernettä ja penkkien päihin kukkia. Penkit olivat 10-14 metriä pitkiä. Joen vedenpinnan korottamisesta johtunut maapohjan liiallinen kosteus vaikeutti viljelyä. Sato korjattiin 12.9.1951. Kasvitarhatyön ohessa järjestettiin lapsille leikki- ja urheilutoimintaa. Lukuvuonna 1950-51 Laanilan koulussa oli oppilaita noin 300, joka on koulun oppilasmäärän huipputukemia. Oppilaat söivät luokkahuoneissa. Koulussa oli tuolloin viisi luokkahuonetta ja voimistelusalii sekä erillinen veistosali.³³

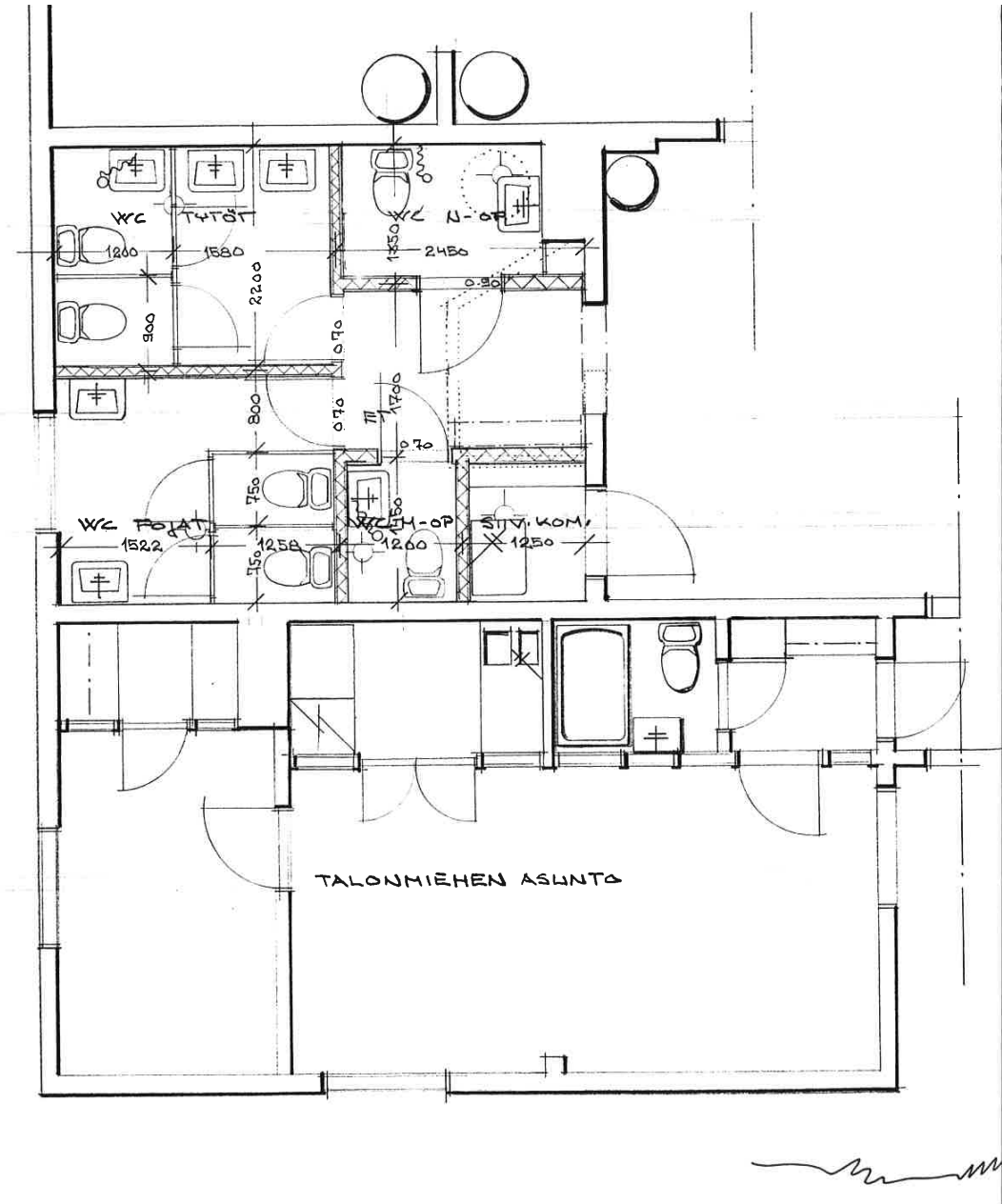
11. LAANILAN KANSAKOULUSTA KANSALAISKOULU

Kun Hintan koulu valmistui syksyllä 1957, Laanilan koulu otettiin jatkokoulun käyttöön. Kansalaiskoulu tuli entisten jatkoluokkien tilalle 1958, kun edellisenä vuonna hyväksyttyä kansakoululaki ruvettiin toteuttamaan. Kansakoulu jakautui varsinaiseen kansakouluun, joka oli kuusivuotinen, ja kaksivuotiseen kansalaiskouluun. Kansalaiskoulu saattoi olla yksi- tai kolmivuotinenkin kunnan järjestelyistä riippuen.³⁴

33 Oulun kaupungin kunnalliskertomus 1950, kansakoululiite, ss. 18, 38-39.

34 Kempainen 2004, s. 18.; Kansakoulukalenteri 1964, s. 109.

35 Oulun Tilakeskuksen arkisto, piirustukset 24.4.1967 ja 17.1.1968.

Nokkalan ala-asteen sisäWCt 14.6.1985, Oulun Tilakeskuksen arkistosta löytynyt piirustus.

12. NOKKALAN KOULUN VAIHEITA 1960-LUVULTA ALKAEN

Oulun Tilakeskuksen arkistossa olevan piirustuksen mukaan entinen veistosali on muutettu ruokalaksi ja keittiöksi 24.4.1967 tehdyn piirustuksen mukaan. Rakennuksen yhteydessä olivat kuivakäymälät ja halkovaja. Piirustukseen on myöhemmin lisätty ruksi halkovajan ja käymälöiden päälle sekä kirjoitettu palanut osa. 17.1.1968 päivätysässä asemapiirustuksessa on esitetty sama aihe: Entisen veistoluokan muuttaminen ruokalaksi. Ruokasalin lisäksi rakennukseen toteutettiin keittiö. Entinen lautavarasto muutettiin eteiseksi. Muutosalue on merkitty myös pääkoulurakennukseen: On todennäköistä, että koulun keittola on toiminut rakennuksen päädyssä ja vuonna 1968 se on muutettu talonmiehenasunnoksi.³⁵

Kansakoululaitoksen kiinteistöjen arvot vuonna 1970 -taulukosta selviää, että koulun tontin pinta-ala oli 5550 m² ja sen arvo oli 5550 markkaa. Koulukiinteistön arvoksi 31.12.1970 on laskettu 86 175 markkaa. Koululla oli tuolloin 1 seitsemäs luokka ja 3 kahdeksatta luokkaa ja oppilaita oli yhteensä 120.³⁶

Laanilan koulu toimi puskurikouluna jo 1970-luvulla. Esimerkiksi Paulaharjun koulusta kuljetettiin lapsia Nokkalaan bussilla, koska koulu oli niin täynnä. Vanha oppilas muistelee, että koululla oli rauhallista.³⁷

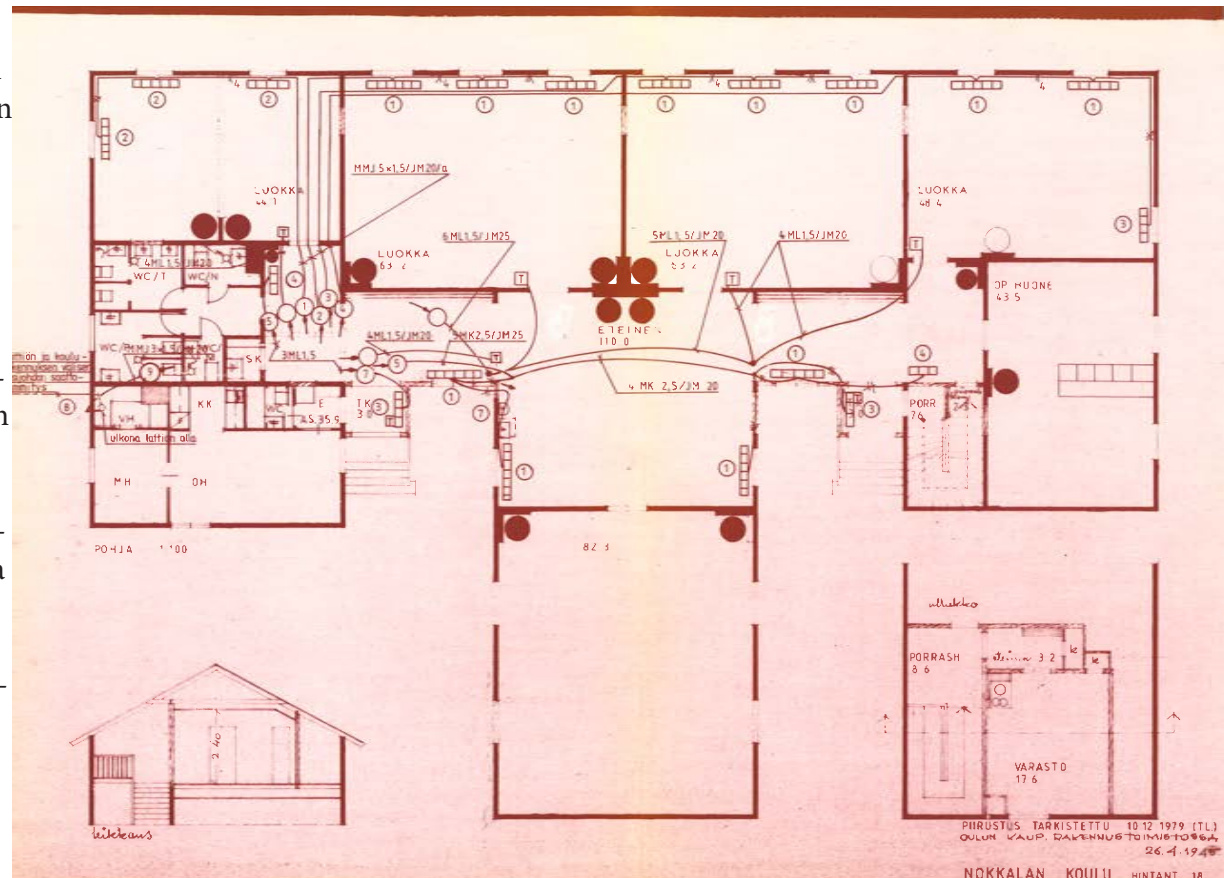
36 Oulun kaupungin kunnalliskertomus 1970, kansakoululiite.

37 Nimim. KLH muistelee keskustelu.suomi24.fi/t/6628847/muistoja-paulaharjun koulusta

38 <https://oulupohistory.wordpress.com/2012/02/23/treeneja-nokkalan-puukoululla/>

39 Keskustelu Timo Korhosen kanssa (14.7.2016), joka oli keskustellut koulun vanhan vahtimestarin kanssa.

40 Oulun Tilakeskuksen arkistosta v. 2004 löytynyt piirustus.

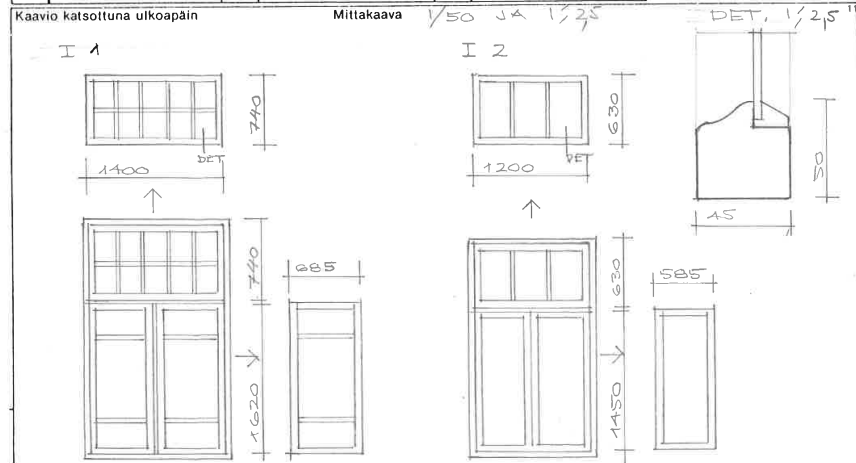

Nokkalan ala-asteen sähkölämmityksen johdotuspiirustus 8.2.1988, Oulun Tilakeskuksen arkistosta löytynyt piirustus.

IKKUNASELOSTE

Laatija K	Hyväksyjä Juntkos	Päiväys 27.1.88	Sivu	Muutos
Rakennuskohde NOKKALAN ALA-ASTE	Työn numero 7	Ikkunat		

☐ Sarana yleensä	☑ Pitkäsarpa, irtopainike	● Painiketukko
◆ Sarpa, irtopainike	☑ Pitkäsarpa, kiintopainike	☐ Vedin
☑ Sarpa, kiintopainike	● Lukko	☐ Haka, aukkipolaitte

12	13	14	15	16	17	18	19
I 1	6		N 1460	N 2150	PUU/MA	ENTINEN	ULKOPUITTEET UUSITTAAN
I 2	8		N 1260	N 2160	—	—	—
KARMIEN LÄHOT PAKAT KORJATAAN, SISÄPUITTEET KUNTOTAR-							
KISTETAAN JA MOLEMMAT MAALATAAN JATIKISTETÄÄN							
HUOM! MITOITUS TARKISTETTAVA, JOKIIVUN LUOKAT JA							
OPETTAJAIN HUONE							
Tunnus	Luku-	Osapiirustus	Leveys	Korkeus	Aine/Laatu	Heloitus-	Huomautukset
	määrä		KARMI			tyyppi	

Nokkalan koulu

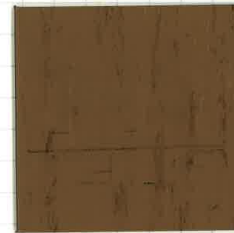
SEINIEN PÄÄSÄT JA OVIET

LUOKKISIA PANEELIT JA OVIET

JALKA- JA KARMILISTAT (OVIEN)

KATOT JA IKKUNAN PUITTEET,
KARMIT JA LISTAT VALKOISET

LATTIAT EHTISEEN SÄLVYKSI
(MAHDOLLISIMMAN LÄHELLE
KÄYTVIEN PINNOLANO 32122)

KÄYTVIEN Uudet paneelit
LAKATTAVA

Vuonna 1983 Markku Vahtola muistelee olleensa tree-naamassa Nokkalan vanhalla puukoululla bändinsä kanssa. He jakoivat treenitilan Tiistain ja Juliet Jonesin Sydämen kanssa. He treenasivat koulussa pakkastalven. Näkyvyys jolle oli vaihtelevaa ikkunoiden ollessa välillä uppojaässä.³⁸

Kesällä 1985 on päivätty piirustuksia uusia sisäWC-tiloja varten. Ruokalarakennuksen yhteydessä olleiden ulkokäymälän ja halkovajan on todennäköisesti täytynyt palaa ennen piirustusten laatimista. Koulussa aloitti uusi vahtimestari vuonna 1985 ja hän kieltäytyi lämmittämästä kouluun enää puulla.³⁹ Koulurakennukseen lisättiin sähkölämmitys puulämmityksen tilalle 1988.⁴⁰

13. NOKKALAN KOULUN PERUSKORJAUS 1987-88

Vuosina 1987-88 kouluun tehtiin peruskorjaus. Valaistus ja sähköjohdotukset uusittiin. Talonmiehenasunto sai nykyisen huonejärjestyksensä. Ruokalarakennuksen keittiö saneerattiin. Korjaustyö suunniteltiin Oulun kaupungin rakennusviraston talosuunnitteluosastolla. 12.2.1987 päivättyssä piirustuksessa lukee nimiössä Nokkalan ala-aste. Koulussa oli salin lisäksi neljä luokkahuonetta ja opettajien huone. Piirustusten pohjana on käytetty 26.4.1946 päivättyä pääpiirustusta, joka on tarkistettu 10.12.1979.⁴¹

Katto on ilmeisesti vuotanut, koska koulukäytävässä kattojen vuotokohdista avattiin lattiaa ja tarkistettu rakenne ja eristyksen tykset. Yläpohjan lämpöeristeet ja rakenteet on tarkistettu vuotokohdista. Opettajainhuoneen lattian painaummat on tarkistettu. Ikkunat on korjattu ja maalattu. Joen puoleisten luokkien ulkopuutteet on uusittu. Molempiin

41 Ibid.

42 Rakennustapaselostus 1.2.1988. Oulun Tilakeskuksen arkistosta oleva selostus.

Laanilan vanha kansakoulu Arkkitehtitoimisto PAVE Arkkitehdit Oy:n toimitilana. Kuvat Riikka Lumme 10-11.8.2016

Laanilan vanha kansakoulu Arkkitehtitoimisto PAVE Arkkitehdit Oy:n toimitalana. Kuvat Riikka Lumme 10-11.8.2016

puitteisiin on lisätty tiivisteet ja ulkopuitteisiin on lisätty ilmastointiaukot. Ulko-ovet on maalattu ja kunnostettu. Koulukäytävän sisä seinäpinnat on uusittu: yläosaan koo-laus ja 13 mm kipsi levy ja alaosaan (kork. n. 1,6 m) koo-laus ja 20 mm paneeli. Ulkoseinäpintoihin sama pinnoitus kuin sisäseinissä, mutta alle on tullut höyrysulku ja 50 mm mineraalivilla. Kou lukäytävän ja keittiön lattiapinnoit-teena 10 mm puolikova kuitulevy ja muovimatto Nokian Finnplano 32122 vanhan laudoituksen päälle. Luokkien lattiat on maalattu.⁴²

14. NOKKALAN KOULUN NYKYINEN KÄYTTÖ

Nokkalan vanha puukoulu on ollut arkkitehtitoimisto Arc-heuksen toimipaikkana elokuusta 2003. Nokkala oli Laani-lan lukion abien opinahjo 1980-luvun lopulta aina vuoteen 2002 saakka, kun Laanilan koulun korjaus ja laajennus valmistui.

Nykyisin Archeus Oy tunnetaan nimellä PAVE Arkkiteh-dit Oy. Muuton yhteydessä sähkönjakelu- ja tietoverkko uusittiin kulkemaan rossipohjassa. Vuonna 2007 lisättiin kahteen keskimmäiseen luokkahuoneeseen ilmalämpö-pumput, jotka lämmittävät talvisin ja viilentävät kesäisin. Yläpohjan lämmöneristystä on parannettu ullakolla sisään-käyntiteisten kohdalla. Etei saulassa oli 12 mm insuliitti ja muovimatto, joiden päälle on nyt asennettu kokolattiamat-to. Sisäpuolisia maalaustöitä on tehty useaan otteeseen. Rakennuksen peltikatto on uusittu vähän ennen PAVE Arkkitehdit Oy:n tuloa. Vanhassa vahtimestarin asunnos-sa on uusittu lattiarakennetta v. 2004, koska tuulikaapin rikkoutunut vesikouru oli vuotanut ikkunakarmia pitkin ja lahottanut lattiarakenteen.⁴³

Nykyinen huonejärjestys on esitetty kohdassa 15. SÄILY NEISYYSKAAVIO (s. 31). Kaksi keskimmäistä luokka-huonetta ovat toimistohuoneita, joissa molemmissa on 8 työpistettä. Liitutaulut ovat paikoillaan. Molemmissa huoneissa toinen tulisijoista on toimiva. Lautalattia on alkuperäinen. Seinissä on puolipanelointia muistuttava levytys ja listoitus sekä yläosissa maalattu pinkopahvi. Alakattopinnat ovat alkuperäistä panelointia.

Entisen miesopettajan asunnon paikalla on myöhem-min ollut pienempi luokkahuone ja opettajanhuone. Nyt pienemmässä luokkahuoneessa on kirjasto ja opettajan-huoneessa on yrityksen johdon huone. Huoneissa on seinissä puolipaneloinnit ja yläosissa pinkopahvit. Pönt-töuunit eivät ole käytössä. Alakatto on panelointia ja lattiat lautaa.

Entisen naisopettajan asunnon paikalla on nykyisin keit-tiö ja wc-tilat. Keittiö on toteutettu vuonna 2003 ja wc-tilat vuonna 1985. Keittiön paikalla on ollut myös pienem-pi luokkahuone. Toinen keittiön tulisijoista on toimiva. Lautalattia on alkuperäinen. Seinissä on puolipanelointia muistuttava levytys ja listoitus sekä yläosissa maalattu pinkopahvi. Alakattopinnat ovat alkuperäistä panelointia.

Alkuperäisessä koulusalissa (myöhemmin voimistelusalii) on nyt neuvottelutila. Kaksi pönttöuunia eivät ole käytössä. Huoneissa on seinissä puolipaneloinnit ja yläosissa pin-kopahvit. Alakatto on panelointia ja lattiat lautaa. Tilan seinillä on vielä puolapuut.

Aula- ja eteistilojen lattiaa peittää nykyisin kokolattiamat-to. Seinissä on puolipaneloinnit ja yläosissa pinkopahvit. Pönttöuuneista toinen ei ole käytössä. Alakatto on pane-lointia.

43 Keskustelu Timo Korhosen kanssa (13. ja 14.7.2016)

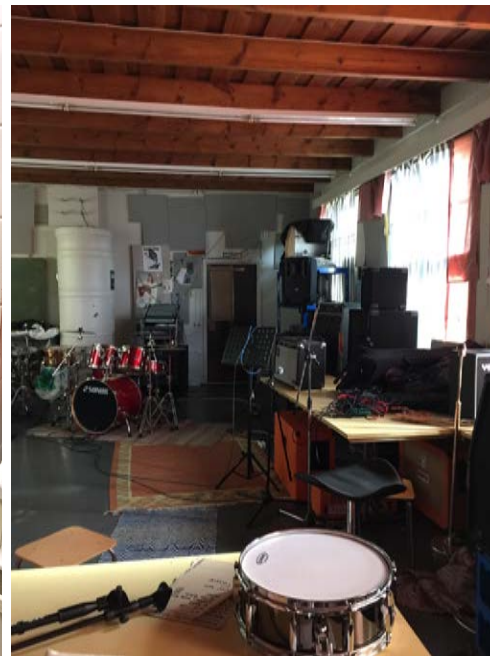

Alkuperäisessä opettajien leivinuunihuoneessa on ollut pitkään talonmiehenasunto. Nyt tila palvelee varastona siellä todetun kosteusvaurion vuoksi. Leivinuuni on purettu vuosien saatossa.

Ruokalarakennus on säilynyt 1980-luvun asussa, jolloin keittiö uusittiin. Rakennus toimii nykyisin bändien harjoitustilana. Alunperin rakennus rakennettiin veistoluokaksi vuonna 1946. Se muutettiin ruokalaksi 1967-68.

Koulu ja ruokalarakennus rannan puolelta nähtynä. RL 5/2018.

Ruokalarakennuksen sisäänkäynti. RL 5/2018. Ruokalarakennuksen keittiö. RL 5/2018.

Ruokalarakennuksen sali. RL 5/2018.

Ruokalarakennuksen sali. RL 5/2018.

15. SÄILYNEISYYSKAAVIO

JOHDON HUONE:

säilynyt: pönttöuuni, seinissä puolipaneli ja pinkopahvit, panelikatto, lausalattia

AULA JA KÄYTÄVÄT:

säilynyt: pönttöuunit, seinissä puolipaneli ja pinkopahvit, panelikatto, lausalattia kokolattiamaton alla

SALI, neuvotteluhuone: säilynyt: pönttöuunit, seinissä puolipaneli ja pinkopahvit, panelikatto, lausalattia

säilynyt: pönttöuunit, seinissä puolipaneli ja pinkopahvit, panelikatto, lausalattia

KIRJASTO:

säilynyt: pönttöuuni, seinissä puolipaneli ja pinkopahvit, panelikatto, lausalattia, opettajankoroke

VARASTO/TALONM. AS.:

säilynyt: lausalattia, pinnat uusittu vuosien saatossa moneen kertaan

TOIMISTOHUONE:

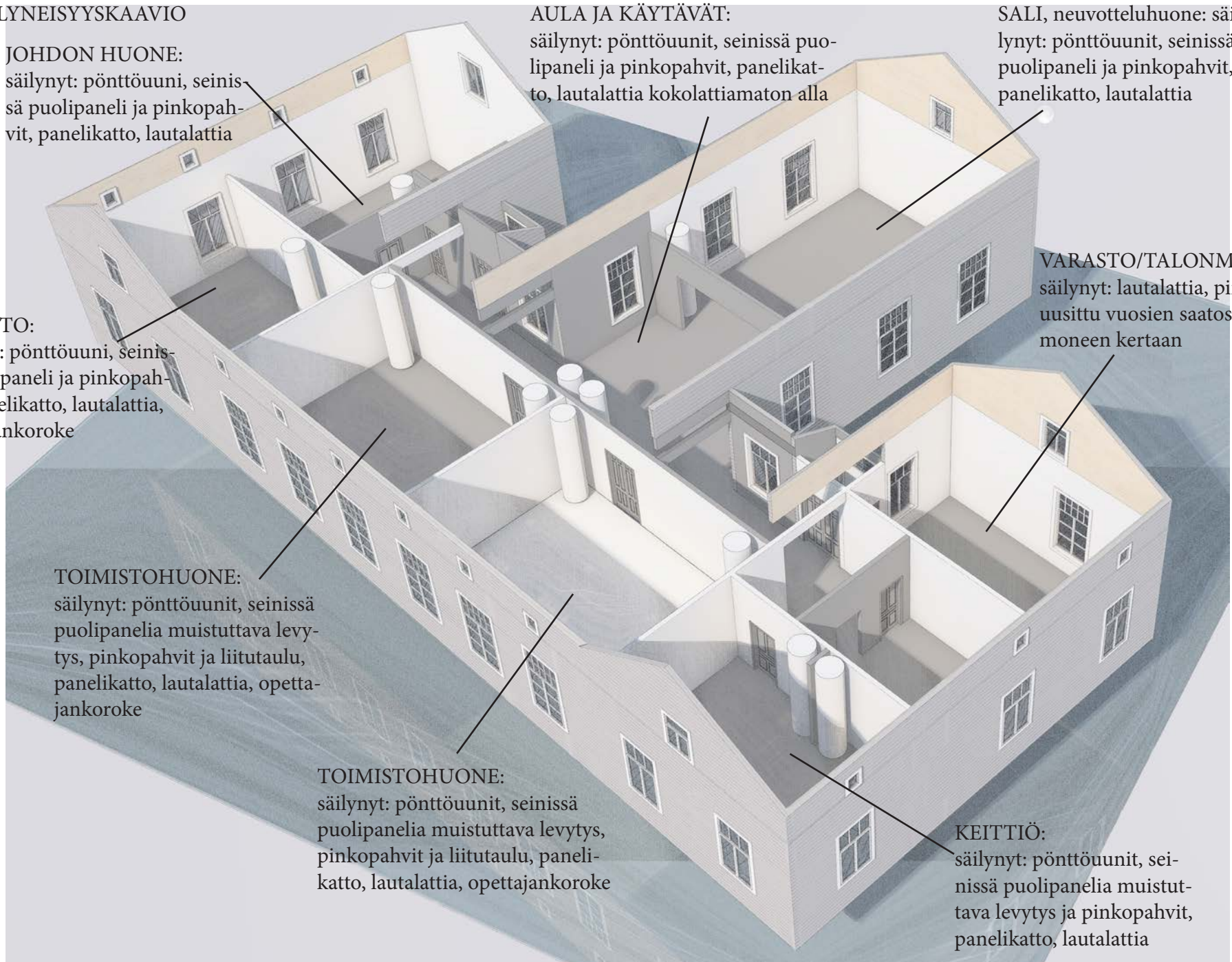
säilynyt: pönttöuunit, seinissä puolipanelia muistuttava levytys, pinkopahvit ja liitutaulu, panelikatto, lausalattia, opettajankoroke

TOIMISTOHUONE:

säilynyt: pönttöuunit, seinissä puolipanelia muistuttava levytys, pinkopahvit ja liitutaulu, panelikatto, lausalattia, opettajankoroke

KEITTIÖ:

säilynyt: pönttöuunit, seinissä puolipanelia muistuttava levytys ja pinkopahvit, panelikatto, lausalattia

Laanilan vanha kansakoulu Arkkitehtitoimisto PAVE Arkkitehdit Oy:n toimitilana .

Kuvissa säilynyttä kouluaikaista irtaimistoa, puolipanelointeja ja listoituksia.

Kuvat Riikka Lumme 21.5.2018

Presidentit keittiön seinällä. RL 5/2018.

Koulun vanha tuoli korokkeella. RL 5/2018.

Koulun vanha opettajanpöytä. RL 5/2018.

Koulun vanha koroke keittiössä. RL 5/2018.

Koulun vanha naulakko aulassa. RL 5/2018.

Koulun vanha kaappi kirjastossa. RL 5/2018.

Koulun vanhat puolapuut salissa. RL 5/2018.

Koulun vanha naulakko aulassa. RL 5/2018.

Toimistuhuoneen ikkuna joelle. RL 5/2018.

Eteisaulan pönttöuuni. RL 5/2018.

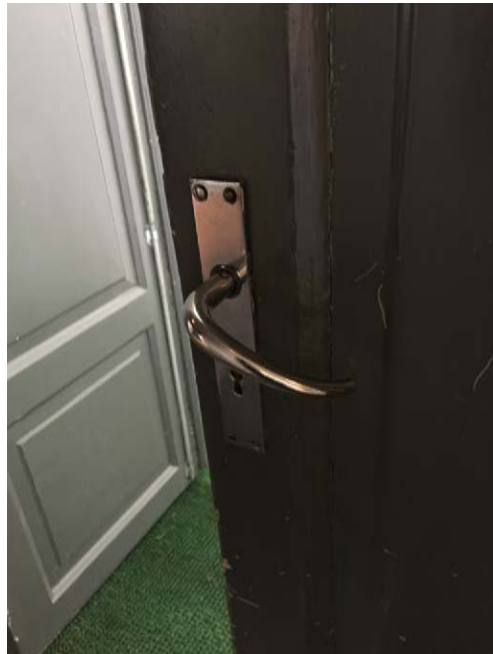
Toimistuhuoneen ovi aulaan. RL 5/2018.

Kirjaston ikkuna joelle. RL 5/2018.

Eteiskäytävän ikkuna. Kuva RL 5/2018.

Tuulikaapin ovi. Kuva RL 5/2018.

Koulun vanha jakkara. Kuva RL 5/2018.

Kirjaston pönttöuuni. Kuva RL 5/2018.

16. ARVOT

Historialliset arvot

Laanilan vanha kansakoulu (rak. 1904) on osa oululaista kouluhistoriaa. Rakennus on toiminut koulukäytössä lähes 100 vuotta. Koulu on rakennettu aikakautensa (1900-luvun alku) ihanteiden ja ohjeiden mukaisesti, joten se on mallikappale suomalaisesta maalaiskansakoulurakennuksesta. Ruokalarakennus/veistoluokka edustaa jälleenrakennuskauden suoraviivaista puurakentamista harjakattoineen.

Autenttisuus

Koulun pääasiallinen huonejärjestys on säilynyt. Alkuperäiset rakennuksen päädyissä sijainneet opettajien asunnot on vuosikymmenten saatossa muutettu luokahuoneiksi huoneita yhdistelemällä. Ikkunat ja ovet ovat säilyneet. Detaljeja kuten puolipanelointeja, listoituksia ja irtaimistoa on säilynyt. Osa pönttöuuneista (kts. s. 8: 4 kpl) on edelleen käytössä. Koulurakennukseen ei ole tehty isoja muutostöitä (lukuunottamatta sisäWC-tiloja 1985), jolloin se alkuperäisyys on säilynyt. Rakennuksen tunnistaa ulkoa että sisältä vanhaksi kouluksi. Koulun aitous on tallella.

Entinen veistoluokka ja ruokala ovat nykyisellään bändien harjoitutilana. Rakennus ei ole juurikaan muuttunut 1980-luvulla tehdyn keittiöremontin jälkeen: Ruokasalissa on jäljellä kaksi pönttöuunia ja tunnelma on autenttinen.

Rakennuksen suhde ympäristöön

Lähitonteilla Hintantien ja Oulujoen välisellä rantakais-talla on koulun lisäksi harjakattoisia venevajoja ja puurakenteisia omakotitaloja. Omakotitalot, venevajat ja koulu muodostavat idyllisen kokonaisuuden moottoritien ja

Ullakolle nouseva porras. Kuva RL 5/2018.

Ullakkohuoneen tulisija. Kuva RL 5/2018.

Hintantien toisella puolella olevia kerrostaloja. Kuva RL 5/2018

Ruokalarakennuksen keittiö. RL 5/2018.

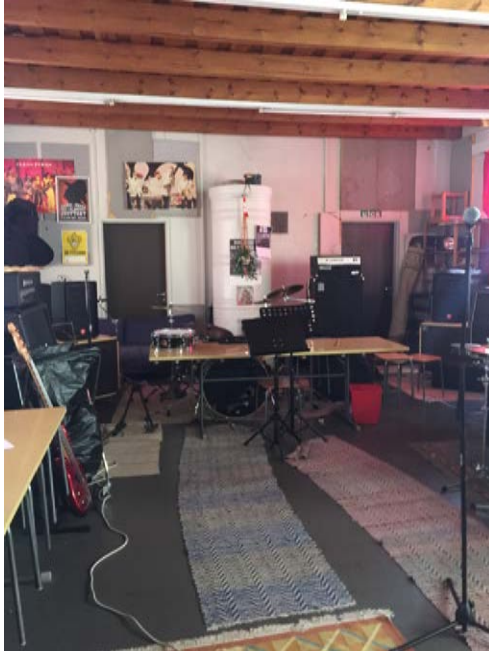
Ruokalarakennuksen vinttihuone. RL 5/2018.

rautatien rajaamalle rantakaistaleelle.

Ruokalarakennuksen sali. RL 5/2018.

Ruokalarakennuksen sali. RL 5/2018.

Hintantien toisella puolella on 1950-luvulta alkaen rakennettuja 3-kerroksisia kerrostaloja, joista monet ovat puunatiilisiä. Ne muodostavat oman kerroksellisuutensa lähiympäristössä.

Ruokalarakennuksen ruokasalin ovi. 6/2018.

Ruokalarakennuksen pönttöuuni. RL 6/2018.

Ruokalarakennuksen ikkuna. RL 6/2018.

Ruokalarakennuksen portaat vintille. 6/2018.

Ruokalarakennus ja Nokkalan koulu Hintantieltä nähtynä. RL 6/2018.

Ruokasalin ja keittiön lattiamatot. RL 8/2018.

Ruokalarakennuksen oppilaseteinen. 6/2018.

17. JOHTOPÄÄTÖKSET

Laanilan kansakoulu rakennettiin vuonna 1904 Nokkalan männikköön ja se palveli erityisesti Åströmin nahkatehtaan työläisten lasten opinahjona. Koulu kuului alunperin Oulujoen kuntaan, mutta kuntaliitoksen myötä se siirtyi Oulun kouluksi vuonna 1938. Ruokalarakennus rakennettiin vuonna 1946 ja se palveli alunperin veistoluokkana ja sen yhteydessä olivat myös halkovaja ja ulkokäymälät. Halkovaja ja ulkokäymälä paloivat myöhemmin.

Laanilan vanha kansakoulu on säilynyt hyvin. Rakennus on palvellut koulukäytössä aina vuosituhannen vaihteen yli eli hieman vajaa 100 vuotta. Toimistokäyttö vuodesta 2003 alkaen on ollut omalta osaltaan kevyttä ja vain vähän rakennusta kuluttavaa. Rakennukseen ei ole tehty isoja muutoksia ja käyttö on pyritty sopeuttamaan vanhan kansakoulun puitteisiin. Ruokalarakennus on säilynyt 1980-luvun lopun asussaan, jolloin keittiö uusittiin. Ruokalarakennus on nykyisin bänditila.

18. KIRJALLISUUS- JA LÄHDELUETTELO

Lyhenteet

OJKA Oulujoen kunnanarkisto
OKA Oulun kaupunginarkisto
OMA Oulun maakunta-arkisto
OUKA Oulun kaupunki

Arkistot ja kokoelmat

Oulun kaupunginarkisto
Oulujoen kunnanarkisto
-Khall I Eb12d:1 Kansak. johtokuntien ja opettajien kirjeet 1866-1946
-III.5 Ha:1 Vuokrakirjat 1894-1931

Oulun kaupungin tilakeskuksen arkisto
Laanilan kansakoulun piirustuksia 1938-1988

Oulun kaupunginkirjaston pääkirjasto
Sanomalehti Kalevan arkisto mikrofilmeillä (Kaleva n:o 124 3.6.1923, artikkeli: Oulujoen kansakoulu 1873-1923)

Oulun Tilakeskuksen arkisto
Laanilan kansakoulun piirustuksia ja selostuksia 1910-1988

Kirjallisuus

Aakkosista alettiin, Oulun kansakoulujen 75-vuotisjuhlajulkaisu. Oulu 1949
Hautala, Kustaa. Oulun kaupungin historia IV. Oulu 1976
Huttunen, Pertti. Oulun kaupungin kansakoulu 1874-1974 II. Oulu 1986
Kansakoulukalenteri 1964. Toim. Osakeyhtiö Valistus. Helsinki 1964
Kemppainen, Riikka. Pakkalanranta -menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuuden maankäyttömahdollisuudet. Oulu 2004
Lilius, Henrik. Suomalaisen koulutalon arkkitehtuurihistoriaa. Kehityslinjo- jen tarkastelua keskiajalta itsenäisyyden ajan alkuun. Helsinki 1982
Oulun kaupungin kunnalliskertomus 1950. Liite: Kertomus Oulun kaupungin kansakoululaitoksen toiminnasta lukuvuonna 1950-1951
Oulun kaupungin kunnalliskertomus 1970. Liite: Kertomus Oulun kaupungin kansakoululaitoksen toiminnasta lukuvuonna 1970-1971
Satokangas, Reija. Oulun vuosisadat 1605-2005. Oulu 2005

Sinun kaduillas koulutie, Oulun kansakoulun 100-vuotismuistojulkaisu vv. 1874-1974. Oulu 1974
Tervonen, Antero. Oulujokisten sata vuotta. Oulu 1999

Internet -lähteet

<http://personal.inet.fi/koti/kkoskela/talsota.htm>. Niilo Koskelan talvisota.

[keskustelu.suomi24.fi/t/6628847/muistoja-paulaharjun koulusta](http://keskustelu.suomi24.fi/t/6628847/muistoja-paulaharjun-koulusta). Nimim. KLH.

<https://oulupohistory.wordpress.com/2012/02/23/treeneja-nokkalan-puukoululla/>. Treenejä Nokkalan puukoululla. Vuosi lienee ollut 1983.

<https://peda.net/porvoo-borg%C3%A5/oppilaitokset/p%C3%A4%C3%A4skytien-koulu/oppiaineet/kuvataide/arkkiteutuuri/kuvis/phegl>

